

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XVI. — Wydana i rozesłana dnia 16. lutego 1907.

Treść: *Nr* 26. Ustawa, dotycząca zmiany i uzupełnienia ordynacyi przemysłowej.

26.

Ustawa z dnia 5. lutego 1907,

dotycząca zmiany i uzupełnienia ordynacyi przemysłowej.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Zmieniając i uzupełniając ordynację przemysłową z dnia 20. grudnia 1859, Dz. u. p. Nr. 227, względnie ustawy z dnia 15. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 39, z dnia 8. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 22, i z dnia 23. lutego 1897, Dz. u. p. Nr. 63, postanawia się, że w miejsce oznaczonych tu poniżej paragrafów, względnie jako dodatki i wstawki do poszczególnych paragrafów przytoczonych powyżej ustaw, wnijsić mają następujące postanowienia:

Rozdział I.

A. Postanowienia ogólne.

1. Podział przemysłów.

§ 1.

Przemysły dzielą się na:

- a) wolne;
- b) rękodzielnicze;
- c) koncesyonowane.

Przemysły rękodzielnicze są takie, do których potrzeba biegłości, wymagającej wykształcenia w odnośnym przemyśle, nabytego przez wyuczenie się jego i przez dłuższe zatrudnienie w nim (§ 14 — 14 f).

Za przemysły rękodzielnicze uznane zostają — z ograniczeniami, zawartymi w ustępie piątym — następujące przemysły:

1. garncarstwo (kaflarstwo), zduństwo;
2. szklarstwo, szlifiernictwo szkła, rytownictwo szkła;
3. przemysł kowalski dla prostych wyrobów, wyrób siekier, pancernictwo, wyrób obręczy żelaznych, łańcusznictwo, gwoździarstwo, kowalstwo wozowe, ślusarstwo wozowe;
4. przemysł kowalski narzędziowy, nożownictwo i szlifiernictwo na ostro, wyrób instrumentów chirurgicznych;
5. pilnikarstwo;
6. ślusarstwo;
7. szlifiernictwo metalu i stali, ostrogarstwo, iglarstwo (szpilkarstwo), bardownictwo (t. j. wyrób grzebieni przedziałnianych czyli płoch);
8. sitarstwo, wyrób okratowań drucianych;
9. blacharstwo;
10. kotlarstwo (miedziennictwo);
11. ludwisarstwo, mosiężnictwo, cynolejnictwo (konwisarstwo);
12. pasotkactwo (paśnictwo), bronzownictwo, wyrób towarów ze srebra chińskiego, wyrób towarów galanteryjnych metalowych, cyzelownictwo;
13. wyrób towarów ze złota, srebra i drogich kamieni;
14. wykłepywanie złota, srebra i metali;
15. rytownictwo, metalografia, wyrzynanie form, wyrzynanie nut, emaljownictwo, giloszerstwo;
16. platerownictwo;
17. stelmarstwo;
18. przemysł mechaników, wyrób przyborów do chirurgii i medycyny, przemysł optyczny;
19. zegarmistrzostwo;
20. wyrób fortepianów, harmonium i innych podobnych instrumentów muzycznych, organmistrzostwo, wyrób instrumentów dętych, smyczkowych, strunowych i pałeczkowych, wyrób harmonik;
21. koszykarstwo;

22. bednarstwo;
23. stolarstwo;
24. tokarstwo, rzeźbiarstwo wyrobów z morskiej pianki, fajkarstwo;
25. grzebieniarnictwo, wachlarnictwo, snycerstwo kości;
26. rzeźbiarstwo (rzeźbienie drzewa i kamienia sposobem przemysłowym);
27. garbarstwo, farbiarstwo skór;
28. kaletnictwo (kufernictwo), rymarstwo, hałożnictwo, siodlarstwo, uprężnictwo;
29. szczotkarstwo, pęzlarstwo;
30. powroźnictwo;
31. pasamonićstwo (szmuklerstwo), wyrób sznurków i lamówek, wyrób przedmiotów z drucików złotych i srebrnych, platarnictwo i przedzarnictwo materyj ze złota i srebra;
32. hafciarstwo złotem, srebrem i perłami;
33. farbiarstwo;
34. tapicerstwo, wyrób pościeli;
35. krawiectwo;
36. szewstwo;
37. rękawicznictwo, bandażownictwo;
38. parasolnictwo;
39. kuśnierstwo, czapnictwo, farbowanie skór rek futrzanych;
40. kapelusznictwo;
41. modniarstwo;
42. wyrób sztucznych kwiatów, wyrób piór do ozdoby;
43. golarstwo, fryzjerstwo, perukarstwo;
44. introligatorstwo, futeralnictwo (puzdernictwo), wyrób towarów galanteryjnych ze skóry, wyrób towarów kartonowych;
45. piekarstwo (z wyjątkiem wypiekania chleba razowego (czarnego), stanowiącego według dotychczasowego zwyczaju krajowego przemysł uboczny młynarzy, wykonywany przez ich domowników albo przez ich własną służbę pomocniczą);
46. cukiernictwo, wypiekanie placzków, kołaczy itp. i t. zw. mandoletti, wyrób towarów cukrowych;
47. piernikarstwo, wyrób przetworów z wosku pszczelnego (woskoboijnictwo);
48. rzeźnictwo, wędliniarstwo (masarstwo);
49. przemysł rzeźników końskich, masarzy, wyrabiających wędliny z mięsa końskiego;
50. mydlarstwo;
51. brukarstwo, o ile przemysł ten rozciąga się na brukowanie ulic publicznych kamieniami naturalnymi;
52. pokrywanie dachów dachówką lub łupkiem;
53. pokostnictwo i lakiernictwo, malarstwo szyldów i napisów, zarobkowe malowanie wytworów przemysłowych, pozłotnictwo i sztafirownictwo, malarstwo pokojowe;
54. szlukurtnictwo.

Minister handlu może za porozumieniem z Ministerstwem spraw wewnętrznych i po wysłuchaniu opinii izb handlowych i przemysłowych, a gdzie istnieją związki stowarzyszeń, także opinii tych związków, wreszcie odnośnych stowarzyszeń samych, zaliczyć w drodze rozporządzenia także i inne przemysły, co do których ziszczają się warunki ustępu drugiego, do przemysłów rękodzielniczych, jeżeli urządzenia stowarzyszeń zawodowych i zawodowe zakłady naukowe dają gwarancję utrzymania i rozwoju tych przemysłów jako rękodzielniczych i jeżeli zaliczenia tych przemysłów do rękodzielniczych nie można bez uszczerbku dla nich odłożyć aż do załatwienia drogą ustawodawstwa. W podobny sposób można poczynić także zmiany w podziale na grupy. We Wiedniu uważane być mają przemysły, wymienione w ustępie 3cim, punkt 53ci, pod względem udowodnienia uzdolnienia, za przemysły, wymienione w osobnych punktach. Zresztą na wniosek właściwego stowarzyszenia zawodowego można przepisać drogą rozporządzenia, że w okręgu stowarzyszenia, które taki wniosek uczyniło lub w pewnych częściach tego okręgu, bądź wszystkie przemysły, wymienione w ustępie 3cim, punkt 53ci, bądź poszczególne z nich, uważane być mają pod względem udowodnienia uzdolnienia jako przemysły, w osobnych punktach wymienione.

Przemysły handlowe i przedsiębiorstwa, utrzymywane w ruchu sposobem fabrycznym, nie mogą być zaliczone do przemysłów rękodzielniczych. Przemysł domowy będzie uregulowany osobnemi ustawami.

Gdy zachodzi wątpliwość, czy pewne przedsiębiorstwo przemysłowe uważać należy za przedsiębiorstwo fabryczne, względnie za przemysł handlowy, rozstrzyga polityczna władza krajowa po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej i odnośnych stowarzyszeń, a w drodze rekursu Minister handlu.

Przemysły, co do których względy publiczne uzasadniają konieczność, aby ich wykonywanie zawisało od specjalnego pozwolenia, traktowane będą jako przemysły koncesyonowane (§§y 15ty i 24ty).

Wszelkie przemysły, nie uznane ani za przemysły rękodzielnicze ani za przemysły koncesyonowane, są przemysłami wolnymi.

Rozdział II.

2. Warunki samoistnego wykonywania przemysłu.

§ 3.

Osoby prawnicze i spółki.

Osoby prawnicze mogą wykonywać przemysł pod takimi samymi warunkami jak poszczególne jednostki, muszą jednakże ustanowić odpowiedniego

zastępcę (zawiadowcę przedsiębiorstwa) lub dzierżawcę (§ 55ty).

Jednakże stowarzyszenia mogą wykonywać przemysł tylko o tyle, o ile według statutów powołane są do trudnienia się przemysłem.

O ile chodzi o spółki, obowiązane do zaprotokołowania firmy, może władza przemysłowa wystawić im kartę przemysłową, względnie nadać koncesję, nawet bez złożenia dowodu, że zaprotokołowanie zostało uskutecznione, jeżeli tylko zawiązanie spółki będzie dowodnie w inny sposób wykazane. Jednakże we wszystkich takich przypadkach należy spółce przepisać stosowny termin do dodatkowego wykazania zaprotokołowania, po którego bezskutecznym upływie kartę przemysłową lub dekret koncesyjny odebrać należy jako nieważny.

B. Postanowienia szczegółowe.

a) Co do przemysłów wolnych.

§ 12.

W tem zgłoszeniu należy podać nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, wyznaczyć, w którym państwie przedsiębiorca posiada prawo obywatelstwa, oraz oznaczyć obrane przezeń zatrudnienie, i to według możliwości z jak najściślej- szym określeniem przedmiotu przedsiębiorstwa, wreszcie wymienić miejsce wykonywania przemysłu i wykazać się z potrzebnego ewentualnie zezwolenia prawnego zastępcy i właściwego sądu (§ 2gi).

W przypadkach, w których przemysł w myśl §§ów 2go i 3go może być wykonywany tylko przez zastępcę lub dzierżawcę, powyższe szczegóły podane być mają także co do osoby zastępcy lub dzierżawcy.

Dwóch albo kilku przemysłów nie wolno zespalać w jednym zgłoszeniu. Wyjątek w tym względzie stanowią tylko owe przemysły, tworzące w spisie przemysłów rękodzielniczych jedną grupę pod tym samym punktem, których wykonywanie według potrzeb i zwyczajów miejscowych odbywa się z reguły wspólnie i do rozpoczęcia których wystarcza jeden wspólny dowód uzdolnienia.

§ 13 a.

Do rozpoczęcia przemysłów handlowych, wzmiankowanych w §ie 38ym, ustępie 3cim i 4tym, wymagany jest oprócz warunków ogólnych (§§y 2gi do 10go) także dowód uzdolnienia.

Uzdolnienie będzie udowadnianie przez przedłożenie świadectwa wyzwolenia, względnie świadectw nauki, stwierdzających, że ubiegający się ukończył należycie stosunek nauki, oraz świadectwa (§ 79ty, ustęp 1szy) z odbycia najmniej dwuletniej służby w jakimś przemysle handlowym, przyczem jednakże cały okres zatrudnienia obejmować winien najmniej lat pięć.

Z zatrudnieniem w charakterze ucznia w przemysle handlowym należy stawić na równi zatrudnienie w charakterze praktykanta w służbie biurowej lub kantorowej pewnego przedsiębiorstwa przemysłowego, wykonywanego sposobem fabrycznym, a z czasem służby w przemysle handlowym czas służby przy sprzedaży towarów w przemysłach produkcyjnych, wliczając w to także pracę biurową i kantorową, przyczem całkowity okres zatrudnienia wynosić ma tak samo najmniej pięć lat.

Wspomniany dowód można nadto — z wyjątkiem świadectwa służbowego, które przedłożyć należy i w tym przypadku — zastąpić całkowicie albo częściowo świadectwem ukończenia z dobrym postępem pewnego zakładu naukowego, uznanego za odpowiedni. Oznaczenie odnośnych zakładów, tudzież postanowienie, w jakiej mierze uczęszczanie do nich zastąpić może dowód odbycia czasu nauki, będzie przedmiotem rozporządzenia, które wyda Minister handlu w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty, zasiągnąwszy poprzód opinii izb handlowych i przemysłowych, a gdzie istnieją związki stowarzyszeń przemysłowych, także opinii tych związków, oraz stowarzyszeń przemysłu handlowego. Tem rozporządzeniem można będzie dla absolwentów wyższych szkół handlowych obniżyć czas służby, przepisany w poprzedzających ustępach, na jeden rok.

Co się tyczy udowadniania uzdolnienia przez jawne spółki handlowe i spółki komandytowe, mieć będą analogiczne zastosowanie postanowienia §u 14e.

Wyjątkowo może władza przemysłowa pierwszej instancji, w celu umożliwienia przejścia z pewnego przemysłu produkcyjnego, z przemysłu handlowego, nie podlegającego dowodowi uzdolnienia, lub z zajęcia zawodowego w zakresie obrotu handlowego, które nie podlega przepisom ordynacji przemysłowej (banki, domy składowe, przedsiębiorstwa kolei żelaznej i żeglugi parowej, żegluga morska, rybołówstwo morskie, stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, przedsiębiorstwa górnicze i monopolowe itp.) do jednego z przemysłów handlowych, wzmiankowanych w §ie 38ym, ustępie 3cim i 4tym, uwolnić ubiegającego się, po wystąpieniu izby handlowej i przemysłowej, tudzież odnośnego stowarzyszenia, od udowadniania uzdolnienia, pod warunkiem, że był najmniej przez pięć lat czynnym w odnośnych gałęziach zatrudnienia.

b) Co do przemysłów rękodzielniczych.

§ 14.

Do rozpoczęcia przemysłów rękodzielniczych wymagane jest zadośćuczynienie przepisom §§ów 11go, 12go i 13go, a nadto złożenie dowodu uzdolnienia.

W tym dowodzie musi być wykazane:

1. należyte ukończenie nauki, a mianowicie, o ile chodzi o osoby, które odbyły naukę u przemysłowców, będących członkami pewnego stowarzyszenia, przez przedłożenie wystawionego przez to stowarzyszenie dyplomu na czeladnika (świadectwa czeladnego) (§ 104ty), gdy zaś chodzi o osoby, które odbyły naukę w przedsiębiorstwach przemysłowych, utrzymywanych w ruchu sposobem fabrycznym, lub w zakładach takich przedsiębiorców, którzy nie należeli do żadnego stowarzyszenia, przez przedłożenie świadectwa nauki, potwierdzonego przez zwierzchność gminy, w której znajduje się siedziba przedsiębiorstwa przemysłowego, względnie świadectw nauki i świadectwa złożenia egzaminu na czeladnika (§ 104 d);

2. kilkoletnie zatrudnienie w charakterze pomocnika bądź w odnośnym przemysle, bądź w przedsiębiorstwie fabrycznym, odpowiadającym temu przemysłowi, bądź też w równorzędnym z tym przemysłem zakładzie warsztatowym pewnej fabryki, przez przedłożenie świadectwa pracy względnie świadectw pracy (§ 81szy).

Świadectwo pracy winno być potwierdzone przez przełożonego stowarzyszenia, a gdy pracodawca nie należy do żadnego stowarzyszenia, przez zwierzchność gminy, w której znajduje się siedziba tego przemysłu.

Czas nauki nie może trwać krócej jak dwa lata i nie dłużej jak cztery lata. W obrębie tych granic winno zgromadzenie stowarzyszenia postanowić według §u 114go, lit b, względnie §u 119go c, lit. f, jak długo trwać ma czas nauki uczniów, należących do stowarzyszenia. Gdy niema takich postanowień statutowych, ilość lat nauki oznaczona będzie w powyższych granicach czasu umową o naukę.

Zatrudnienie w charakterze czeladnika (pomocnika), względnie robotnika fabrycznego, musi wynosić najmniej trzy lata.

§ 14 a.

Dowód należytego ukończenia nauki, ustanowiony w §ie 14tym, ustępie 2gim, l. 1, może być zastąpiony świadectwem ukończenia z dobrym postępem jednego z przemysłowych zakładów naukowych, w których uczniowie pobierają praktyczną naukę i zawodowe wykształcenie w odnośnym przemysle rękodzielniczym.

Jeżeli nauczanie praktyczne odnośnego zawodu odbywa się w takim zakładzie naukowym najnniej przez trzy lata, to dla absolwentów tego zakładu wynosić będzie czas zatrudnienia w charakterze pomocnika, względnie robotnika fabrycznego, przepisany w ustępie 5tym §u 14go, rok jeden.

Podobnie też obniżony będzie czas praktycznego zajęcia w charakterze pomocnika, względnie robotnika fabrycznego, na jeden rok, jeżeli praktyczne nauczanie odnośnego przemysłu w takim zakładzie odbywa się najmniej przez dwa lata szkolne (lub cztery

półroczna, chociażby nawet nie w bezpośrednim następstwie po sobie), a przyjęcie do zakładu nastąpić może tylko w takim razie, jeżeli uczeń już przedtem był w stosowny sposób zajęty praktycznie w dotyczącym przemysle, lub gdy uczeń, ukończywszy należyte naukę, uczęszcza przynajmniej przez jeden rok szkolny (lub dwa półroczna, choćby nawet nie w bezpośrednim następstwie po sobie) do szkoły dziennej pewnego przemysłowego zakładu naukowego w celu dalszego wykształcenia się w tym samym przemysle.

Pomocnicy, którzy po należytem ukończeniu nauki uczęszczali przynajmniej przez trzy lata jako uczniowie zwyczajni do szkoły dziennej jakiegoś przemysłowego zakładu naukowego w celu dalszego wykształcenia się w odnośnym przemysle, są uwolnieni od przedkładania świadectwa pracy, przepisanego w §ie 14tym, ustępie 2gim, punkt 2gi.

Zakłady naukowe, o których tutaj mowa, tudzież przemysły, w których świadectwa takich zakładów zastąpić mogą całkowicie albo częściowo świadectwo wyzwolenia i świadectwo nauki, a w danym razie nawet przepisany czas zatrudnienia w charakterze pomocnika, oznaczone będą przez Ministra handlu za porozumieniem z Ministrem wyznań i oświaty drogą rozporządzenia.

§ 14 b.

O ile osoby, należące do armii, marynarki wojennej lub obrony krajowej, które ukończyły należyte czas nauki w odnośnym przemysle, w czasie odbywania służby prezencyjnej używane są regularnie do pewnych czynności przemysłowych, trafiających się przy armii lub obronie krajowej, a będących przedmiotem przemysłów rękodzielniczych, czas ten uważać należy za równoznaczny zatrudnieniu w charakterze pomocnika w odnośnym przemysle rękodzielniczym. Takie samo prawo co do czasu czynnej służby przysługuje pod takimi samymi warunkami także osobom, należącym do pospolitego ruszenia. Przepisy, dotyczące wystawiania certyfikatów, stwierdzających takie zatrudnienie, a mających takie samo znaczenie jak świadectwa pracy, wydane będą drogą rozporządzenia.

Minister handlu może za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych, po wysłuchaniu opinii izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także opinii tego związku, postanowić drogą rozporządzenia, że za równoznaczne z zatrudnieniem w charakterze ucznia lub pomocnika uważane być ma także zajęcie w pewnych przedsiębiorstwach, wyjętych z ordynacji przemysłowej, tudzież w ich zakładach pomocniczych, z wyjątkiem zakładów karnych i zakładów pracy przymusowej, o ile to zajęcie dotyczy czynności, które same w sobie są przedmiotem przemysłów rękodzielniczych, i pod warunkiem, że odbywa się ono pod kierownictwem osób, posiadających dowód uzdolnienia

dla dotyczącego przemysłu lub wystarczające zresztą wykształcenie zawodowe. Przepisy, dotyczące wystawiania potrzebnych w tym względzie świadectw, wydane będą drogą rozporządzenia.

§ 14 c.

Aby w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, umożliwiało się przejście z jednego rodzaju przemysłu do innego z nim spokrewnionego lub równoczesne wykonywanie przemysłów pokrewnych, władza polityczna krajowa mieć będzie prawo, po wysłuchaniu opinii izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także opinii tego związku, oraz odnośnego stowarzyszenia, uwalniać w tym celu przedsiębiorców przemysłów, wykonywanych sposobem rękodzielniczym, lub takich przemysłów koncesyjonowanych, co do których wymagany jest dowód specjalnego uzdolnienia (§ 23ci, ustęp 1szy), od przedkładania przepisanego w § 14tym dowodu uzdolnienia.

Oprócz tego polityczna władza krajowa mieć będzie prawo uwalniania w przypadkach wyjątkowych, po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej i odnośnych stowarzyszeń, nawet od przedkładania dyplomu na czeladnika (świadectwa czeladnego), względnie świadectwa nauki i świadectwa zdania egzaminu na czeladnika.

Polityczna władza krajowa może po wysłuchaniu opinii powyższych korporacji nie żądać nawet przedłożenia świadectwa pracy, jeżeli interesowany udowodni w inny sposób, wykluczający wszelką wątpliwość, że był zatrudniony przez przepisany okres czasu jako pomocnik w odnośnym przemysle albo w przedsiębiorstwie fabrycznem, odpowiadającym temu przemysłowi, albo wreszcie w warsztatach pewnej fabryki, w których wykonywany jest ten sam rodzaj przemysłu.

Przed uzyskaniem takiego uwolnienia nie wolno rozpoczynać wykonywania przemysłu.

Osoby, chcące wykonywać przemysł, którym trudniły się dawniej, a którego później zaniechały, są uwolnione od ponownego składania dowodu uzdolnienia.

§ 14 d.

W celu rozpoczęcia przemysłu rękodzielniczego, uprawianego pospolicie przez kobiety, może kobieta, zgłaszająca się ze zamiarem samoistnego wykonywania takiego przemysłu, złożyć dowód uzdolnienia także w inny sposób. W jaki sposób ma być złożony ten dowód, o tem zadecyduje władza przemysłowa według własnego uznania, zasiągnąwszy przedtem zdania odnośnego stowarzyszenia.

Przemysły, do których stosują się postanowienia poprzedzającego ustępu, oznaczy Minister handlu drogą rozporządzenia, porozumiawszy się poprzód z Ministrem spraw wewnętrznych i zasiągnąwszy zdania izby handlowej i przemysłowej,

a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także zdania tego związku, oraz odnośnych stowarzyszeń.

Gdy kobiety zgłaszają się do wykonywania przemysłu krawieckiego, ograniczonego do robienia sukien kobiecych i dziecięcych, winny z reguły dać dowód, że skończyły należyte naukę (§ 14ty, ustęp 2gi, l. 1). Minister handlu może za porozumieniem z Ministrem wyznań i oświaty postanowić drogą rozporządzenia, że taki dowód może być zastąpiony całkiem albo częściowo świadectwem ukończenia z dobrym postępem pewnych przemysłowych zakładów naukowych, w których odbywa się praktyczne nauczanie szycia sukien i zawodowe wykształcenie w tym przemysle.

W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może władza przemysłowa po wysłuchaniu odnośnego stowarzyszenia uwolnić ubogie pentki w celu zapewnienia im utrzymania od przedkładania tych dowodów (dowodu należytego ukończenia, nauki względnie przedkładania świadectwa szkolnego). Od tych dowodów uwalniać można osobliwie takie krawczynie, które nie trzymają ani pomocnic ani uczenic.

Przedsiębiorczynie przemysłu szycia sukien dla kobiet i dzieci, które wykonywały ten przemysł już przed wejściem w życie niniejszej ustawy, a następnie go zaniechały, nie są obowiązane do składania dodatkowym sposobem dowodu uzdolnienia, przepisanego w ustępie 3cim, gdy na nowo zgłaszają wykonywanie przemysłu.

§ 14 e.

Gdy jawna spółka handlowa zgłasza pewien przemysł rękodzielniczy, musi przynajmniej jeden spółnik, który według kontraktu spółki upoważniony jest do prowadzenia interesów lub do zastępowania spółki, dać dowód uzdolnienia, wymagany dla odnośnego przemysłu, który to warunek musi być przez spółkę także w dalszym ciągu wykonywania przemysłu rękodzielniczego wypełniony zawsze najmniej co do jednego spółnika, uprawnionego do zawiadywania interesami. Nadto obowiązana jest spółka uwiadamiać władzę przemysłową o każdej zmianie w osobie spółników, posiadających uzdolnienie do wykonywania przemysłu.

W razie niespodziewanego wystąpienia tego spółnika, który sam jeden posiadał uzdolnienie do wykonywania przemysłu, władza przemysłowa winna wyznaczyć spółce termin aż do sześciu miesięcy w celu wskazania spółnika, któremu poruczone zostało prowadzenie interesów lub zastępowanie spółki i który posiada potrzebny dowód uzdolnienia.

O ile chodzi o spółki komandytowe, postanowienia powyższe mają zastosowanie do odpowiedzialnych osobiście spółników.

§ 14 f.

Przed wystawieniem karty przemysłowej dla przemysłu rękodzielniczego winna władza prze-

mysłowa zwrócić się do odnośnego stowarzyszenia z zaproszeniem, aby w przeciągu trzech tygodni przejrzało u niej środki dowodowe, przedłożone przez stronę dla udowodnienia uzdolnienia. W ciągu takiego samego okresu przysługuje stowarzyszeniu prawo wydania opinii co do przedłożonego dowodu uzdolnienia.

Dokumentów podrobionych, fałszywych lub z innych przyczyn za nieważne uznanych nie należy stronom zwracać.

c) Co do przemysłów koncesyjonowanych.

§ 15.

Przemysły koncesyjonowane.

14. Wytwarzanie trucizn lub przyrządzanie materiałów i przetworów, przeznaczonych na lekarstwa, oraz sprzedawanie jednych i drugich, o ile nie jest zastrzeżone wyłącznie aptekarzom; nadto wytwór i sprzedaż sztucznych wód mineralnych;

15. Przemysły gospodnio-szynkarskie (§§ 16ty do 20go), licząc tu także wyszynk i drobną sprzedaż palonych napojów wysokowych, uregulowaną osobną ustawą (ustawa z dnia 23. czerwca 1881, Dz. u. p. Nr. 62);

22. Stręczenie służby i posad sposobem przemysłowym (§ 21a do 21f);

23. Utrzymywanie zakładów pogrzebowych (§ 21g).

Rozporządzenia, które wydano dotychczas na podstawie §u 24go, a któremi poszczególne przemysły uczyniono zawisłymi od koncesyi, zachowują moc swoją aż do chwili, w której ewentualnie będą zmienione (§ 24ty).

§ 17.

Koncesya na wyszynk upoważnia do wydawania gościom dotyczących napojów w naczyniach niezamkniętych tak w lokalu, przeznaczonym na wykonywanie przemysłu, jak i przez ulicę, oraz do sprzedawania tych napojów w dowolnej ilości w naczyniach zamkniętych.

§ 18.

W celu uzyskania koncesyi na jedno z uprawnień, przytoczonych w §ie 16tym, musi ubiegający się nie tylko odpowiedzieć ogólnym warunkom, przepisany do samoistnego wykonywania przemysłu, lecz nadto wymagać się będzie od niego, aby był człowiekiem, zasługującym na zaufanie i nieposzlakowanym.

Koncesyi należy w każdym razie odmówić, jeżeli bądź przeciw samemu ubiegającemu się, bądź przeciw członkom jego rodziny, żyjącym z nim w związku rodzinnym, mogą być przytoczone fakty, uzasadniające przypuszczenie, że przemysł mógłby być nadużywany do uprawiania zabronionej gry, do ukrywania rzeczy kradzionych, do szerzenia niemoralności lub pijaństwa.

Przy udzielaniu koncesyi należy mieć uwagę na potrzeby ludności, na to, czy lokal, w którym ma być wykonywany odnośny przemysł, nadaje się do tego celu, na ulicę lub plac, gdzie ten lokal się znajduje, oraz na to, czy możliwy jest nadzór policyjny.

Przed udzieleniem koncesyi winna władza przemysłowa wysłuchać zdania gminy, w której ma być siedziba odnośnego przemysłu, a w miejscowościach, gdzie są władze policyjne rządowe, także zdania tych władz. Nadto przed udzieleniem koncesyi uawiadomić należy o wniesieniu prośby stowarzyszenie, posiadające terytoryalną właściwość dla przemysłu gospodnio-szynkarskiego, i zawezwać je, aby ewentualną opinię wydało najpóźniej w przeciągu 14-dniowego terminu.

Gdy chodzi o utworzenie hotelów i oberży dla przyjezdnych w większych miastach i miejscach kąpielowych, należy według okoliczności pominąć wzgląd na potrzeby ludności, a o ile chodzi o utworzenie hotelów w okolicach górskich w celu podniesienia ruchu turystycznego, nawet wzgląd na możliwość nadzoru policyjnego.

Gdyby pomimo sprzeciwienia się gminy uczyniono zadość prośbie ubiegającego się i udzielono mu koncesyi na jedno z uprawnień, w §ie 16tym przytoczonych, gmina ma prawo, o ile koncesyi nie udzieliła władza przemysłowa gminy, posiadającej własny statut, i o ile nie chodzi tylko o ponowne udzielenie koncesyi, wykonywanej już dotąd w tym samym lokalu, wnieść do dni 14 od chwili uwiadomienia rekurs do władzy wyższej ze skutkiem odwołującym.

W przeciągu tego samego terminu przysłużyć prawo rekursu z takim samym skutkiem także stowarzyszeniu, o ile wydało opinię w należyłym czasie, a koncesya udzielona została wbrew jego wnioskowi, i o ile nie chodzi przytem tylko o ponowne udzielenie koncesyi, wzmiankowane w poprzedzającym ustępie.

Przeciw dwóm zgodnym orzeczeniom dalsze odwołanie się jest niedopuszczalne.

§ 20.

Na przeniesienie przemysłów gospodnio-szynkarskich, wymienionych w §ie 16tym, lit. c, d, e, tudzież kawiarni do innego lokalu w tej samej miejscowości nie potrzeba wprowadzić nowej koncesyi, ale natomiast postarać się należy o pozwolenie władzy przemysłowej, która winna mieć uwagę na stosowność lokalu, przeznaczonego do wykonywania przemysłu, na to, na jakiej ulicy lub na jakim placu ten lokal się znajduje, na możliwość nadzoru policyjnego oraz na potrzebę ludności.

Przed udzieleniem pozwolenia na przeniesienie przemysłu gospodnio-szynkarskiego powinna władza przemysłowa zasięgnąć zdania gminy, w której znajduje się siedziba tego przemysłu, a gdyby

tamże była rządowa władza policyjna, także zdania tej władzy. Nadto przed udzieleniem takiego pozwolenia uwiadomić należy o wniesieniu podania to stowarzyszenie, które posiada terytoryalną właściwość dla przemysłu gospodnio-szynkarskiego, i zaważać je, aby najdalej do dni 14tu wydało ewentualną opinię w tym względzie.

Gdyby pozwolenie na przeniesienie przemysłu gospodnio-szynkarskiego do innego lokalu było przez władzę przemysłową udzielone pomimo sprzeciwienia się gminy, to, o ile pozwolenie to nie wyszło od władzy przemysłowej takiej gminy, która posiada własny statut, wolno jej do dni 14 od chwili uwiadomienia wnieść rekurs do władzy wyższej.

W ciągu tego samego terminu przysługuje wniesienie rekursu także stowarzyszeniu, gdy wydało opinię w należyтым czasie a pozwolenie udzielone zostało wbrew jego wniosкови.

Przeciw dwom zgodnym orzeczeniom dalsze odwołanie się jest niedopuszczalne.

§ 20 a.

Do chwilowego tylko wykonywania przemysłu gospodnio-szynkarskiego poza zatwierdzonym stałym lokalem przemysłowym w poszczególnych nadzwyczajnych przypadkach (n. p. zabawy ludowe, festyny na cele dobroczynne, wystawy, budowy, targi, ćwiczenia wojskowe, koncentracje wojska, manewry itp.) przez osoby, które w tej samej lub sąsiedniej gminie trudnią się takim przemysłem, wystarczy licencya, którą wystawiać będzie w każdym przypadku z osobna władza przemysłowa, wzięwszy pod rozwagę, czy zachodzi rzeczywiście potrzeba zamierzonego wykonywania przemysłu, a w której oznaczony być ma dokładnie szczególny powód takiego pozwolenia, miejsce, gdzie przemysł ma być wykonywany, oraz okres ważności licencji.

Przedsiębiorstwa, których wyłącznym celem jest dawanie przytułku i utrzymania podróżnym pewnego przedsiębiorstwa przewozowego (podróżnym międzypokładowym, względnie podróżnym trzeciej lub innej klasy okrętowej, uznanej rozporządzeniem za równorzędną trzeciej) w stacyach, w których się zbierają, lub w portach, gdzie wsiadają na okręty, uregulowane będą osobną ustawą dla ochrony wychodźców.

§ 21.

Przemysł drukowy.

Przemysły, wzmiankowane w §ie 15tym, punkcie 1szym, mogą być zaprowadzane z reguły tylko w miejscowościach, w których ma siedzibę władza polityczna powiatowa lub władza policyjna rządowa.

To postanowienie nie odnosi się jednakże do handlu, ograniczającego się wyłącznie do książek szkolnych, książek do nabożeństwa, kalendarzy i obrazków świętych.

Koncesyi na trudnienie się handlem, ograniczonym wyłącznie do książek szkolnych, książek do nabożeństwa, kalendarzy i obrazków świętych, udziela władza przemysłowa pierwszej instancyi.

O ile sprzedaż wytworów prasy, wspomnianych w poprzedzającym ustępie, dozwolona jest poza ramami koncesyi, upoważniającej do sprzedaży wytworów prasy w ogólności lub do ograniczonego handlu takimi wytworami, o tem stanowi ustawa drukowa.

Do handlu wytworami prasy, które przeznaczone są wyłącznie do potrzeb przemysłu i obrotu lub do potrzeb życia domowego i towarzyskiego, a których nie można uważać za wytwory artystyczne (zeszyty szkolne, cenniki, kartki cennikowe, karty pocztowe z widokami i karty gratulacyjne, oznajmienia o wynajmowaniu czegokolwiek, blankiety rachunkowe, podziały godzin, zeszyty do pisania, rachunki bieżące, karteczki tytułowe do książek i zeszytów, arkusze do modelowania i kolorowania, odbijanki (kalkamianie), wzory do robót piłeczkowych, arkusze z życzeniami, druki do celów przemysłowych i kancelaryjnych itp.) nie potrzeba w ogóle koncesyi, lecz zgłaszać go należy jako przemysł wolny.

§ 21 a.

Stręczenie służby i posad w sposób przemysłowy.

Stręczenie służby i posad, wykonywane sposobem przemysłowym, stanowi bez względu na rodzaj stręczonych posad i miejsc służbowych przemysł koncesyonowany.

Do rozpoczęcia tego przemysłu wymagane jest nie tylko zadośćuczynienie warunkom, przepisany do samoistnego wykonywania wszystkich przemysłów (§§y 2gi do 10go), lecz nadto jeszcze wystarczający stopień ogólnego wykształcenia, zasługiwanie na zaufanie odnośnie do tego przemysłu i stosowny lokal przemysłowy.

Przy udzielaniu koncesyi należy nadto mieć uwagę na potrzeby miejscowe, a udzielenie samo zawisnąć będzie od warunku, iżby przeciw zamierzonemu wykonywaniu przemysłu nie przemawiały względy na policyję bezpieczeństwa, zdrowia i obyczajności.

Badając stosunki miejscowe, należy przede wszystkim mieć stosowną uwagę także na to, czy i o ile potrzeba stręczenia służby i posad w odnośnej gminie nie jest już zaspokojona w dostatecznej mierze przez państwo, kraj, powiat, gminę lub pewne stowarzyszenia, i w tym celu należy odnośne czynniki przed udzieleniem koncesyi wysłuchać. Gdyby koncesya udzielona została mimo sprzeciwienia się czynników, które zapytywano o opinię, wolno im do dni 14 po uwiadomieniu wnieść rekurs ze skutkiem odwołującym.

Koncesya może być udzielona także odwołalnie.

Minister handlu może za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych wydać drogą rozporządzenia w sprawie uzyskania koncesyi na stręczenie poszczególnych kategorii służby i posad jeszcze dalej idące postanowienia.⁵

§ 21 b. § 21 c.

Koncesya może opiewać na stręczenie służby i posad w ogólności albo też może być udzielona z pewnemi ograniczeniami, mianowicie z ograniczeniem do pewnych rodzajów służby lub posad.

§ 21 c.

Jednoczesne wykonywanie przemysłu stręczenia służby i posad z jakimś innym przemysłem przez jedną i tę samą osobę lub w tym samym lokalu może mieć miejsce tylko za szczególnem zezwoleniem władzy politycznej krajowej.

Osobom, posiadającym taką koncesyę, a nie posiadającym zarazem uprawnienia do dawania przytulku obcym (§ 16ty, lit. a) wzbronione jest pomieszczenie u siebie kobiet obcych, poszukujących zajęcia.

§ 21 d.

Przemysł stręczenia służby i posad musi osoba, której udzielono koncesyi, wykonywać z reguły osobiście. Oddawanie takiego przemysłu w dzierżawę jest niedozwolone.

Natomiast może władza polityczna krajowa, gdy zachodzą ważne ku temu przyczyny, zezwolić na wykonywanie tego przemysłu przez zastępcę.

§ 21 e.

Każdy, kto się ubiega o przemysł stręczenia służby i posad, winien wraz z prośbą o koncesyę przedłożyć władzy, która ją nadaje, regulamin swego przedsiębiorstwa do zatwierdzenia, w którym w szczególności oznaczone być mają dokładnie wysokości i warunki opłat, jakich przedsiębiorca żądać będzie w swym przemysle.

Koncesyonaryuszowi zabronione jest udzielanie lub przyjmowanie zaliczek, nie mniej też przyjmowanie kaucyj z tytułu posady, którą komuś ma nastręczyć.

Regulamin przedsiębiorstwa musi być przybity w lokalu przemysłowym.

Każda zmiana regulaminu przedsiębiorstwa podlega poprzedniemu zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej.

Koncesyonaryusze są obowiązani przedkładać władzy przemysłowej na jej żądanie te daty, odnoszące się do ich przemysłu, które są potrzebne do zestawień statystycznych, dotyczących publicznej ewidencji pracy.

§ 21 f.

Osoby, które już na podstawie dawniejszych przepisów uzyskały w należyty sposób pozwolenie na trudnienie się stręceniem służby i posad, podlegają co do dalszego wykonywania tej koncesyi przepisom niniejszej ustawy i muszą przewidziany w §ie 21 e regulamin przedsiębiorstwa przedłożyć do czterech tygodni politycznej władzy krajowej do zatwierdzenia.

§ 21 g.

Przedsiębiorstwa pogrzebowe.

Badając stosunki miejscowe przy nadawaniu koncesyi na przemysł, wzmiankowany w §ie 15tym, punkcie 23cim, należy w szczególności mieć stosowną uwagę na to, czy i o ile potrzeba przedsiębiorstwa pogrzebowego nie jest już w dostatecznej mierze zaspokojona przez samą gminę.

Drogą rozporządzenia wydane będą szczegółowe postanowienia co do zakresu uprawnień przedsiębiorstw pogrzebowych, tudzież co do taryfy opłat, którą przedłożyć musi ubiegający się o koncesyę, a która podlega zatwierdzeniu władzy przemysłowej.

Przeciw udzieleniu koncesyi wolno gminie wnieść do dni 14 od uwiadomienia rekurs ze skutkiem odwołującym.

§ 23.

Warunki szczególne.

Do rozpoczęcia przemysłu koncesyonowanego potrzeba nie tylko wypełnienia warunków, przepisanych do samoistnego wykonywania wszelkiego przemysłu w ogólności (§§y 2gi do 10go), lecz nadto wynagać się będzie, żeby ubiegający się był człowiekiem, zasługującym na zaufanie co do odnośnego przemysłu, i żeby — o ile chodzi o przemysły, wyszczególnione w §ie 15tym, punkt 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 20, 21, 22 i 23 — posiadał specjalne uzdolnienie. W jaki sposób udowadnianie ma być to uzdolnienie, postanowione będzie — o ile dotyczące przepisy nie zawierają się już w tej ustawie — drogą rozporządzenia, które wyda Minister handlu za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych i Ministrem wyznań i oświaty.

Ustawa z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, dotycząca uregulowania koncesyonowanych przemysłów budowlanych, zostaje nienaruszona.

Minister handlu może za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych, po wysłuchaniu opinii izby handlowej i przemysłowej, gdzie zaś istnieją związki stowarzyszeń, także opinii tych związków, oraz odnośnych stowarzyszeń, postanowić drogą rozporządzenia, bądź w ogólności, bądź tylko dla pewnych miejscowości lub obszarów, że koncesya na poszczególne kategorie przemysłu gospodnio-szynkarskiego, które muszą być ściśle

oznaczone, udzielona być może tylko tym osobom, które dadzą dowód szczególnego uzdolnienia; dowód ten będzie szczegółowo uregulowany drogą rozporządzenia.

Jednakże przepisy, o których mowa w poprzedzającym ustępie, mogą być wydane tylko o tyle, o ile urzędzenia stowarzyszeń zawodowych, oraz zawodowe zakłady naukowe, zabezpieczają w obszarach, o które w danym razie chodzi, zupełnie dostateczne wykształcenie młodych sił dla odnośnych przemysłów.

Przy udzielaniu koncesyi na przemysły, wymienione w § 15tym, punkt 1, 2, 3, 4, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 22 i 23, oraz na przytoczony w punkcie 14tym przemysł sprzedawania trucizn i przeznaczonych na lekarstwa materiałów i przetworów, należy mieć nadto uwagę na stosunki miejscowe; udzielenie koncesyi na przemysły, wymienione w § 15tym, zawisa dalej od tego warunku, żeby zamierzone wykonywanie przemysłu nie podlegało żadnemu zarzutowi ze stanowiska policyi bezpieczeństwa, moralności, zdrowia, ogniowej lub komunikacyjnej.

§ 23 a.

Przed nadaniem pewnego przemysłu koncesyonowanego, do rozpoczęcia którego wymagane jest szczególne uzdolnienie (§ 23ci, ustęp 1szy i 3ci), powinna władza przemysłowa dać odnośnemu stowarzyszeniu sposobność przeglądnięcia w swem biurze środków dowodowych, przedłożonych przez stronę w celu wykazania uzdolnienia, wyznaczając mu na to okres trzech tygodniowy. W ciągu takiego samego okresu przysługuje stowarzyszeniu prawo wydania opinii o przedłożonym dowodzie uzdolnienia.

Z analogicznym zastosowaniem przepisów, obowiązujących co do przemysłów rękodzielniczych (§ 14 e), dozwolone jest uwolnienie od dowodu uzdolnienia.

Przepis poprzedzającego ustępu nie ma zastosowania do przemysłów budowlanych.

Co się tyczy udowadniania szczególnego uzdolnienia przez jawne spółki handlowe lub spółki komandytowe, stosowane być mają w analogiczny sposób postanowienia § 14 e. O ile chodzi o przedsiębiorstwo przemysłowe, wykonywane sposobem fabrycznym, wystarczy udowodnienie specjalnego uzdolnienia dla osoby zastępcy (zawidowcy przedsiębiorstwa). Gdy co do kwestyi, czy pewne koncesyonowane przedsiębiorstwo przemysłowe uważane być ma za wykonywane sposobem fabrycznym, zachodzi wątpliwość, rozstrzygać należy według przepisu § 1go, ustępu 6go.

Nadto przed udzieleniem koncesyi na takie przemysły, przy nadawaniu których trzeba mieć uwagę na potrzeby miejscowe, należy zasięgnąć opinii owej gminy, w której ma być siedziba przemysłu.

§ 24.

Zastrzeżenie.

Minister handlu ma prawo, porozumiewając się z Ministrem spraw wewnętrznych i wysłuchawszy opinii izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieją związki stowarzyszeń, także opinii tych związków, oraz zdania odnośnych stowarzyszeń, postanowić aż do ustawowego uregulowania tej kwestyi, gdyby względy publiczne nieodzownie tego wymagały, przymus koncesyjny także dla poszczególnych innych przemysłów, które nie są wyliczone w tym rozdziale ustawy, i to albo w ogólności albo tylko dla pewnych powiatów.

W odnośnem rozporządzeniu mogą być wydane postanowienia co do osobistego i zawodowego uzdolnienia, które ubiegający się musi posiadać, aby uzyskać koncesyę, co do jakości siedziby przemysłu i lokalu przemysłowego, wreszcie co do sposobu, zakresu i warunków wykonywania przemysłu. W szczególności może w niem być postanowione, czy i o ile wykonywanie przemysłu przez dzierżawców lub zastępców jest zabronione lub o ile niedozwolone jest równoczesne trudnienie się innym przemysłem. Nadto może rzeczzone rozporządzenie zawierać postanowienia co do obowiązku prowadzenia osobnych ksiąg i wykazów, co do dopuszczalności specjalnego uregulowania pod względem przemysłowo-policyjnym, co do uwzględniania potrzeb miejscowych, tudzież co do instancyi, nadającej koncesyę.

W podobny sposób można też poszczególnie przemysły, podlegające obecnie przymusowi koncesyjnemu, od tego przymusu uwolnić, gdyby zmiana stosunków przemawiała za dopuszczalnością takiego zarządzenia, oraz postanowić, że w miejscowościach, w których władza w interesie obrotu ustanowiła do sprawowania pewnych czynności i usług, wymagających szczególnego zaufania publiczności, pewne osoby, związane odpowiedzialnością, wszystkim innym osobom zabronione jest wykonywanie tych samych czynności.

Rozdział IV.

Zakres uprawnień przemysłowych i ich wykonywanie.

§ 36.

Zakres uprawnienia przemysłowego oceniany będzie według brzmienia karty przemysłowej lub koncesyi z uwagą na postanowienia, zawarte w następujących paragrafach.

Gdy co do zakresu uprawnień przemysłowych zachodzi wątpliwość, rozstrzyga władza polityczna krajowa, wysłuchawszy izbę handlową i przemysłową, która w tej mierze zapyta o zdanie związek stowarzyszeń zawodowych, gdzie taki związek istnieje, oraz odnośne stowarzyszenie.

§ 37.

Każdy przemysłowiec ma prawo łączyć ze sobą wszystkie prace, potrzebne do zupełnego wykonania swych wyrobów, i trzymać potrzebnych do tego robotników nawet z innych gałęzi przemysłu. Przez robotników nie rozumie się tutaj, o ile chodzi o przemysły rękodzielnicze lub takie przemysły koncesyonowane, do rozpoczęcia których wymagane jest specjalne uzdolnienie (§ 23ci, ustęp 1szy), uczniów (terminatorów) odnośnych innych gałęzi przemysłu.

Podobnie też mają przemysłowcy prawo utrzymywać w należytem stanie swe urządzenia warsztatowe, maszyny, narzędzia i wszelkie inne środki pomocnicze ruchu przemysłowego i wytwarzać dla potrzeb własnego przedsiębiorstwa te używane w handlu środki pomocnicze, które służą do puszczenia w obieg targowy ich wytworów (opakowania, owinięcia itp.).

Ograniczenie do sprzedaży towarów własnego wyrobu nie ma miejsca.

§ 38.

Zgłoszenie przemysłu handlowego bez ograniczenia do pewnych towarów lub pewnych kategorii towarów obejmuje w sobie prawo do handlowania wszelkimi towarami, dopuszczonymi do wolnego obrotu i nie podlegającymi co do sprzedaży warunkowi specjalnego pozwolenia (koncesyi).

Zgłoszenie przemysłu handlowego, ograniczonego do pewnych towarów lub do pewnej kategorii towarów, daje prawo wyłącznie tylko do handlowania tymi, a nie innymi towarami.

Do sprzedaży drobiazgowej w zakresie, podanym w pierwszym ustępie (handel towarów mieszanym), mogą się zgłaszać tylko te osoby, które złożą dowód uzdolnienia, przepisany w §ie 13tym a.

Taki sam dowód złożyć należy, chcąc rozpocząć handel kolonialny, korzenny i materyałowy.

Przedsiębiorcom przemysłów handlowych, wspomnianych w poprzedzających ustępach, którzy, zgłaszając przemysł, obowiązani są złożyć dowód uzdolnienia, przysługuje wyłącznie prawo sprzedaży drobiazgowej cukru, kawy, herbaty, korzeni, olejów mineralnych, towarów materyałowych i farb, oraz handlu drobiazgowego palonymi napojami wysokowymi we flaszkach, zatkanymi w praktykowany powszechnie sposób handlowy, przyczem zresztą w zakresie uprawnienia zgłoszonych przemysłów nie następuje żadna zmiana.

Zastrzeżenie, postanowione w poprzedzającym ustępie, nie będzie miało zastosowania ani do uprawnienia do sprzedaży, przysługujących producentom, ani też w ogólności do nabytych już uprawnienia handlowych, zaś w miejscowościach, w których w dniu ogłoszenia tej ustawy niema jeszcze żadnego z przemysłów handlu drobiazgo-

wego, wyszczególnionych w ustępie 3cim i 4tym, nie będzie ono miało mocy dopóty, dopóki ten wyjątek z uwagi na znaczny rozwój stosunków miejscowych nie zostanie uchylony drogą rozporządzenia.

§ 38 a.

Przedsiębiorcy przemysłu handlowego jako takiemu nie przysługuje w ogólności ani prawo sporządzania lub przerabiania wytworów przemysłowych, ani też prawo wykonywania zmian lub naprawek na nich; jednakże do uskuteczniania zmian na towarach, które ofiaruje komuś na sprzedaż lub których ma komuś dostarczyć, jest on uprawniony o tyle, o ile celem zmiany jest wyłącznie tylko dostosowanie towaru do potrzeby kupującego dla umożliwienia zbytu.

Przedsiębiorca przemysłu handlowego jest uprawniony do przyjmowania zamówień na takie towary, które według zgłoszenia przemysłu wolno mu sprzedawać. W tym celu upoważniony jest także do brania miary, pod warunkiem, że wykonanie zamówionych towarów porucza samoistnym wytwórcom. Z takim samem ograniczeniem ma także prawo podejmować się wykonania zmian i naprawek na wytworach, których dostarczył.

Co do obuwia, tudzież sukien dla mężczyzn, kobiet i dzieci, których wyrób należy do zakresu uprawnienia przemysłu rękodzielniczego szewskiego i krawieckiego, prawo brania miary, o którym była mowa w poprzedzającym ustępie, przysługuje przedsiębiorcom przemysłów handlowych jako takim tylko o tyle, o ile wzięcie miary potrzebne jest do wyszukania stosownego towaru ze składu. To ograniczenie uprawnienia do brania miary nie stosuje się do tych przedsiębiorców przemysłów handlowych, którzy już w dniu 1. stycznia 1907 trudnili się wyłącznie lub przeważnie handlem obuwia lub odzieży.

Prawo przyjmowania zleceń na naprawy obuwia, względnie odzieży, nie przysługuje przedsiębiorcom przemysłów handlowych.

§ 39.

Stałe lokale przemysłowe.

Ci, którzy trudnią się przemysłem wolnym lub rękodzielniczym, mogą w gminie, w której mają siedzibę, utrzymywać kilka stałych lokali przemysłowych (warsztatów albo lokali sprzedaży) i przenosić je w granicach tej gminy z jednego miejsca na drugie.

W każdym razie należy jednak uwiadomić o tem władzę przemysłową.

Przeniesienie przemysłu koncesyonowanego na inne miejsce w tej samej gminie może nastąpić tylko po zasięgnięciu zezwolenia władzy przemysłowej.

Gdy chodzi o przeniesienie takiego przemysłu koncesyonowanego, przy nadawaniu którego musiały

być uwzględnione stosunki miejscowe (§ 23ci, ustęp 5ty), władza przemysłowa winna przed udzieleniem zezwolenia zapytać o zdanie gminę, w której znajduje się siedziba tego przemysłu.

§ 40.

Zakłady przyglówne (filie) i składy.

Jeżeli przemysłowcy zamierzają obok głównego zakładu przemysłowego utworzyć zakłady przyglówne lub składy (do których jednakże nie zalicza się magazynów i innych lokalności, służących tylko do przechowywania towarów), obowiązani są, o ile chodzi o przemysły wolne lub rękodzielnicze, uwiadomić o tem w każdym przypadku władzę przemysłową, wskazując siedzibę filii lub składu. To doniesienie uczynić należy tak do władzy przemysłowej zakładu głównego, jak i do władzy przemysłowej, właściwej dla siedziby filii lub składu.

Co do przemysłów koncesyjonowanych należy w takich razach zasięgnąć szczególnego pozwolenia władzy przemysłowej, i to, gdy chodzi o takie przemysły, do których nadania powołana jest władza wyższa, pozwolenia owej władzy wyższej, w której okręgu administracyjnym filia lub skład ma mieć siedzibę, we wszystkich zaś innych przypadkach pozwolenia władzy przemysłowej, właściwej dla siedziby filii lub składu. Jednakże każdym razem uwiadomić należy także władzę przemysłową zakładu głównego.

Gdyby co do zamierzonego utworzenia zakładów przyglównych lub składów zachodziły takie okoliczności, które w myśl tej ustawy nie pozwalają na wydanie karty przemysłowej (§ 13ty), względnie na udzielenie koncesyi (§ 22gi), w takim razie władza winna stronie zabronić urządzenia filii lub składów, podając jej zarazem do wiadomości, co stoi temu na przeszkodzie.

Nadto, o ile chodzi o nowy zakład przemysłowy, winna władza także w tych przypadkach postąpić według postanowień rozdziału IIIgo.

§ 42.

Dla wykonywania przemysłu kominiarskiego może polityczna władza krajowa ze względów ogniowo-policyjnych, wysłuchawszy zdania stowarzyszenia, istniejącego dla tego przemysłu, i reprezentacji gminnych, zarządzić podział na okręgi, których obszar nie może z reguły wychodzić poza granice jednego powiatu politycznego.

Taki podział na okręgi może polityczna władza krajowa zarządzić w razie potrzeby ze względów sanitarno-policyjnych, po wysłuchaniu odnośnych stowarzyszeń i reprezentacji gminnych, także co do wykonywania przemysłu czyszczenia kanałów (przemysłu czyszczenia dołów kloacznych) i przemysłu rakarskiego.

Wspomniany podział na okręgi ma ten skutek, że w granicach każdego takiego odgraniczonego okręgu prawo wykonywania robót przysługuje tylko tym przedsiębiorcom przemysłowym odnośnej kategorii, którzy w tym okręgu mają swą siedzibę. Jednakże w przypadkach nagłej konieczności można kominiarzy, kanalarzy i rakarzy używać do pomocy w robocie także poza obrębem ich okręgu.

Polityczna władza krajowa może po wysłuchaniu istniejącego stowarzyszenia i reprezentacji gminnych zarządzić zmiany w takim podziale na okręgi albo też uchylić go zupełnie, w którym to razie dotyczącym przemysłowcom nie przysługuje prawo do odszkodowania.

§ 43.

Przesiedlenie się.

Przesiedlenie się do miejsca, położonego poza obrębem gminy, w której była dotychczasowa siedziba przemysłu, uważane będzie we wszystkich gałęziach przemysłu za założenie nowego przemysłu, przyczem jednakże nie będzie wymagane ponowne składanie dowodu zawodowego uzdolnienia, przepisanego co do niektórych przemysłów.

§ 51.

Taryfy cen maksymalnych.

Dla drobnej sprzedaży artykułów, które stanowią najniezbędniejsze potrzeby życia codziennego, oraz dla przemysłu kominiarskiego, kanalarskiego, rakarskiego, przewozowego i przemysłu posługaczy publicznych, mogą być ustanowione taryfy cen maksymalnych.

Dla przemysłu kominiarskiego, kanalarskiego i rakarskiego muszą być takie taryfy ustanowione koniecznie, gdy w myśl §u 42go zarządzone zostaje odgraniczenie działalności tych przemysłów według okręgów. Dla poszczególnych gmin mogą być ustanowione rozmaite wymiary cen taryfowych.

Taryfy, o których była mowa w poprzedzających ustępach, ustanowione będą przez władzę polityczną krajową, która wysłucha w tym względzie zdania reprezentacji gminnych, oraz izby handlowej i przemysłowej i odnośnych stowarzyszeń zawodowych, i weźmie pod rozwagę zachodzące stosunki, obowiązując zaś będą tylko na obszarze odnośnych gmin, dopóki nie zostaną odwołane.

Dla przedsiębiorstw przewozu osób ustanowione będą wzmiankowane w poprzedzającym ustępie taryfy cen maksymalnych na wniosek reprezentacji gminnej i po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, oraz istniejących stowarzyszeń zawodowych.

Co do zaprowadzonego w niektórych gminach oddawania w dzierżawę wyrębu mięsa i pieczenia

chleba, obowiązywać będą i nadal specjalne przepisy.

§ 54.

Uregulowanie poszczególnych przemysłów.

W jaki sposób przedsiębiorcy przemysłu tandeziarskiego i zastawniczego, oraz przemysłu stręczenia służby i posad mają utrzymywać książki i jakiej kontroli policyjnej muszą się poddawać co do zakresu i sposobu wykonywania swego przemysłu, postanowione będzie drogą rozporządzenia.

Przemysł przewozu osób i posługi publicznej, przemysły kominarzy, kanalarzy i oprawców, przemysł gospodnio-szynkarski, przedsiębiorstwa stręczenia służby i posad, wreszcie przedsiębiorstwa pogrzebowe, podlegają uregulowaniu przemysłowo-policyjnemu, które może się odnosić tak do całej kategorii odnośnego przemysłu, jak i do poszczególnych przedsiębiorstw w jego zakresie.

Ograniczenie praw sprzedaży aptekarzy z jednej a drogistów (składów materyałów) z drugiej strony uregulowane będzie po wysłuchaniu izb handlowych i przemysłowych, oraz odnośnych stowarzyszeń, drogą rozporządzenia.

§ 55.

Zastępca (zawiadowca interesów) lub dzierżawca.

Każdy przemysłowiec może wykonywać swój przemysł także przez zastępcę (zawiadowcę interesów), lub wypuścić go w dzierżawę. Oddawanie przemysłu w poddzierżawę jest zabronione.

Zastępca (zawiadowca interesów) lub dzierżawca musi zawsze, tak samo jak przedsiębiorca, posiadać kwalifikacje, potrzebne do samoistnego prowadzenia odnośnego przemysłu. Wobec tego w przemysłach wolnych i rękodzielniczych winien przedsiębiorca osobę zastępcy (zawiadowcy interesów) lub dzierżawcy władzy przemysłowej wskazać, a w przemysłach koncesyonowanych zasięgnąć jej zatwierdzenia.

Co do przemysłu gospodnio-szynkarskiego obowiązują postanowienia, zawarte w §ie 19tym, a co do stręczenia sposobem przemysłowym służby i posad, postanowienia §u 21 d.

Po postanowienia tego paragrafu mają zastosowanie także do właścicieli przemysłów realnych, którzy, nie posiadając ustawowego uzdolnienia do ich wykonywania, chcą je prowadzić przez zastępcę (zawiadowcę interesów) lub dzierżawcę.

§ 56.

Przejęcie przemysłu na kogo innego.

Po śmierci przemysłowca winien dziedzic lub zapisobierca, chcąc przemysł dalej prowadzić, zgłosić go na nowo na swe imię.

Zgłoszenie na nowo musi nastąpić także w tym przypadku, jeżeli zakład przemysłowy przeniesiony zostaje na kogo innego na mocy aktów prawnych pomiędzy żyjącymi.

Gdy jest to przemysł koncesyonowany, potrzeba w obu przypadkach nowej koncesyi.

Jednakże po śmierci przemysłowca może przemysł koncesyonowany lub rękodzielniczy albo przemysł handlowy, podlegający dowodowi uzdolnienia (§ 13 a. względnie § 38y, ustęp 3ci i 4ty), na podstawie dekretu koncesyjnego, opiewającego na imię zmarłego przemysłowca, lub takiejże karty przemysłowej, być prowadzony na rachunek wdowy lub uprawnionych do dziedzictwa małoletnich descendentów, o ile wdowa nie była rozwiedziona z własnej winy i dopóki trwa stan wdowieństwa, względnie dopóki descendenci nie dojdą do pełnoletności, o czym należy zrobić tylko proste doniesienie do władzy przemysłowej.

Jeżeli przemysłowiec oprócz wdowy, która nie była z nim z własnej winy sądowo rozwiedziona i która chce przemysł dalej prowadzić, pozostawił także małoletnich descendentów, natenczas prawo, w poprzedzającym paragrafie określone, o ile przemysłowiec nie poczynił żadnych zarządzeń w tej mierze, przysługuje wzmiankowanym osobom wspólnie. Poszczególne osoby z pomiędzy uprawnionych w ten sposób mogą zrzec się tego prawa dla siebie.

Do prowadzenia dalej przemysłu na rachunek masy podczas przewodu konkursowego lub spadkowego potrzeba również tylko doniesienia do władzy przemysłowej.

W wymienionych powyżej przypadkach ustawnie należy, gdy wymaga tego natura przemysłu, zastępcę (zawiadowcę interesów), ukwalifikowanego według §u 55go.

§ 57.

Odebranie uprawnienia przemysłowego.

Gdyby dopiero później wyszło na jaw, że przemysłowiec od samego początku nie posiadał i jeszcze ciągle nie posiada któregoś z ustawowych warunków samoistnego prowadzenia przemysłu, władza, powołana do przyjmowania zgłoszenia przemysłu względnie do udzielania koncesyi, może mu zabronić dalszego wykonywania przemysłu i odebrać kartę przemysłową, względnie koncesyę.

W przemysłach, wyszczególnionych w §ie 15tym, punkt 1. 2, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 22 i 23, można koncesyę odebrać także w takim razie, gdyby ruchu w przedsiębiorstwie nie rozpoczęto do sześciu miesięcy, względnie, o ile chodzi o przemysł, wspomniany w §ie 15tym, punkcie 3cim, gdyby go nie rozpoczęto do dwóch miesięcy od nadania koncesyi, albo też, gdyby ruch w chwili późniejszej przzerwano na równie długi przeciąg czasu.

O ile pewien przemysł na zasadzie §u 24go podlega koncesyi, można postanowić drogą rozporządzenia, że władza, nadająca koncesyę, może ją odebrać, gdyby w przeciągu sześciu miesięcy od chwili nadania takiego przemysłu nie puszczono go w ruch lub gdyby później przez równie długi przeciąg czasu nastąpiła przerwa w ruchu.

Rozdział V. Obrót targowy.

§ 71.

Nadanie prawa targowego.

Osobne przepisy stanowią o tem, w jaki sposób gminy uzyskują prawo do odbywania targów i jakie względy przestrzegane być mają przy udzielaniu pozwolenia na to. Istniejące uprawnienia do odbywania targów mogą być złożone tylko za zgodą władzy nadającej, która ma poprzód zasięgnąć opinii stowarzyszeń, istniejących dla przemysłów, wykonywanych w odnośnej miejscowości.

Rozdział VI. Przemysłowy personal pomocniczy.

§ 75 a.

Szkoły przemysłowe uzupełniające.

Przedsiębiorcy przemysłowi są obowiązani, niezależnie od obowiązków, włożonych na nich specjalnie co do uczniów w §ie 100nym, dać owym robotnikom, dopóki nie ukończą 18 lat życia, tyle wolnego czasu na uczęszczanie do istniejących powszechnych szkół przemysłowych uzupełniających (względnie kursów przygotowawczych), tudzież zawodowych szkół uzupełniających, ile go według statutu i planu nauk dotyczącej szkoły potrzeba.

O ile dla robotniczki nie ma jeszcze przemysłowych szkół uzupełniających, postanowienie poprzedzającego ustępu stosować się ma także do szkół robót ręcznych i gospodarstwa domowego, gdzie takie szkoły istnieją.

§ 98.

Trzymanie uczniów.

Uczniów mogą trzymać tylko tacy przedsiębiorcy przemysłowi, którzy albo sami posiadają potrzebne wiadomości zawodowe, aby uczynić zadość przepisom §u 100go co do przemysłowego wykształcenia uczniów, albo mają zastępców, posiadających takie wiadomości, i którzy według urządzenia swego

przemysłu i sposobu wykonywania go faktycznie zdołają temu zadaniu odpowiedzieć.

Przedsiębiorcom przemysłowym, którzy byli skazani za jakąś zbrodnię w ogólności lub za występki, popełnione z chciwości albo przeciw moralności publicznej, albo też za takie przekroczenie, nie wolno ani przyjmować uczniów ani przyjętych dłużej u siebie trzymać.

Prawo trzymania uczniów może władza przemysłowa tym przedsiębiorcom przemysłowym, którzy dopuścili się znacznego naruszenia obowiązków wobec powierzonych sobie uczniów lub przeciw którym przemawiają fakty, wskazujące, że brak im kwalifikacyi moralnej do trzymania uczniów, odebrać raz na zawsze albo na pewien czas, i to niezależnie od kary, jaką zresztą należy im wynierzyć według ustawy przemysłowej lub powszechnej ustawy karnej.

W szczególności, gdyby z wyniku egzaminu terminatorskiego (egzaminu na czeladnika) okazało się, że na naukodawcę spada wina za nieodpowiedni postęp ucznia, można mu odebrać prawo trzymania uczniów raz na zawsze albo na pewien czas.

Odebranie prawa trzymania uczniów nastąpi po wysłuchaniu stowarzyszenia, do którego majster należy.

Przedsiębiorcom przemysłowym, którzy zatrudniają u siebie uczniów, może władza przemysłowa na wniosek odnośnego stowarzyszenia lub inspektora przemysłowego zabronić trzymania równocześnie młodocianych robotników, jeżeli przez trzymanie takich robotników omijają przepisy, odnoszące się do uczniów.

Gdy niema powodu do obawiania się szkody lub nadużycia, może władza przemysłowa wspomnianym w ustępie 2gim przedsiębiorcom pozwolić wyjątkowo na przyjmowanie uczniów.

Przepisy, dotyczące odebrania za karę prawa trzymania uczniów, zawarte są w §ie 133 a.

§ 98 a.

Czas nauki.

Czas nauki może wynosić, o ile w tym względzie nie mają zastosowania szczególne postanowienia §u 14go i §u 114go. lit. b, względnie zarządzenia, wydane na podstawie §u 23go, ustępu 1go i 3go, drogą rozporządzenia, lub postanowienia ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193, w przemysłach, nie wykonywanych sposobem fabrycznym, najmniej dwa, a najwięcej cztery lata, a w przemysłach, prowadzonych sposobem fabrycznym, najmniej dwa, a najwięcej trzy lata. W tych granicach czasu okres nauki winien być postanowiony statutem stowarzyszenia (§ 114y, lit. b, i § 119 a, lit. f), względnie umową o naukę.

Dla poszczególnych wolnych przemysłów, nie wykonywanych sposobem fabrycznym, może Minister handlu po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej postanowić drogą rozporządzenia znizenie czasu nauki na rok jeden.

Jeżeli uczeń odbył już część czasu nauki u jednego majstra, natenczas w razie prawidłowego prześcia do drugiego majstra tę część policzyć mu należy do całkowitego czasu nauki.

§ 99.

Przyjmowanie uczniów.

Uczniów przyjmować należy na podstawie szczególnej umowy, która zawarta być powinna pisemnie w przeciągu czterech tygodni po rozpoczęciu się nauki. Jeden egzemplarz tej umowy posłać należy zaraz po jej zawarciu do przełożenia stowarzyszenia, a gdy naukodawca nie należy do żadnego stowarzyszenia, do władzy gminnej i zapisać w przeznaczony na to księdze protokołowej.

Umowa o naukę jest wolna od stempli i należności.

Powinna ona zawierać:

1. nazwisko majstra, przemysł, którym się trudni, i miejsce pobytu;

2. imię i nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania ucznia;

3. o ile chodzi o ucznia małoletniego, imiona i nazwiska, zatrudnienie i miejsce zamieszkania jego rodziców, jego opiekuna lub jakiegokolwiek innego zastępcy ustawowego;

4. datę umowy i czas trwania stosunku umownego;

5. postanowienie, że niezależnie od wszelkich innych ustawowych obowiązków, ciążących na obu umawiających się stronach, przedsiębiorca przemysłowy zobowiązuje się w szczególności kształcić ucznia w umiejętnościach przemysłu, którego tenże ma się wyuczyć, lub dać go kształcić uzdolnionemu do tego zastępcy, i że uczeń obowiązany jest w tym przemyśle pilnie pracować;

6. warunki przyjęcia, dotyczące opłaty za naukę lub ewentualnej płacy, wyżywienia, odziewania, mieszkania, trwania czasu nauki, taksy egzaminowej, tudzież opłaty od przyjęcia i wyzwolenia, należące się stowarzyszeniu.

Najważniejsze warunki umowy winna władza gminna zapisać w księdze robotniczej.

Przedsiębiorcy przemysłowi, którzy, przyjmując uczniów, nie trzymają się tych postanowień,

stają się winnymi wykroczenia przeciw ustawie przemysłowej.

§ 99 b.

Obowiązki ucznia.

Uczeń obowiązany jest okazywać majstrowi posłuszeństwo i wierność, dochowywać tajemnicy, pracować pilnie, sprawować się przyzwoicie i być czynnym w przemyśle według poleceń majstra.

Uczeń małoletni podlega karności ojcowskiej naukodawcy, którego opieki i pieczołowitości używa.

Uczniowie którzy nie skończyli jeszcze z dobrym skutkiem przemysłowej nauki uzupełniającej lub innej nauki, mającej przynajmniej takie samo znaczenie, obowiązani są uczęszczać regularnie do istniejących powszechnych szkół przemysłowych uzupełniających (względnie na kursa przygotowawcze), tudzież do szkół zawodowych uzupełniających, a to w sposób, przepisany odnośnym planem nauki i aż do zupełnego uzyskania wykształcenia, stanowiącego cel tej nauki.

Orzeczenie w kwestyi, jaką naukę uważać można za posiadającą takie samo znaczenie, wyda Minister wyznań i oświaty za porozumieniem z Ministrem handlu.

Uczniom, którzy z własnej winy nie czynią dostatecznych postępów w nauce lub w drodze dyscyplinarnej zostali wykluczeni na jakiś czas ze szkoły, może władza przemysłowa na podstawie doniesienia, uczynionego przez dotyczący organ nadzoru szkolnego, przedłużyć prawidłowy czas trwania nauki, ustanowiony w statucie lub umowie.

Przedłużenie czasu nauki może być zarządzone także w takim razie, jeżeli uczeń nie zda przepisane egzaminu terminatorskiego (egzaminu na czeladnika) przed ukończeniem czasu nauki.

Jednakże przedłużenie czasu nauki, zarządzone w myśl poprzedzających postanowień, nie może w żadnym razie wynosić więcej niż pół roku.

§ 100.

Obowiązki majstra (naukodawcy).

Majster winien zajmować się sumiennie przemysłowym wykształceniem ucznia i nie powinien pozbawiać go czasu i sposobności do tego przez zatrudnianie go innemi robotami (§ 76).

On sam, względnie jego zastępca, obowiązany jest czuwać nad obyczajami i zachowywaniem się małoletniego ucznia w warsztacie i poza warsztatem, nakłaniać go do pracowitości, do dobrych obyczajów i do dopełniania powinności religijnych; nie powinien ani sam źle się z nim obchodzić, ani

pozwaląc na takie obchodzenie się z nim ze strony innych robotników i domowników i winien czuwać nad tem, żeby ucznia nie używano do pewnych robót, jak n. p. do przenoszenia ciężarów itp., w taki sposób i przez czas tak długi, iżby to przechodziło jego siły fizyczne.

Majster, względnie jego zastępca, jest nadto obowiązany dać tym uczniom, którzy nie skończyli jeszcze z pomyślnym skutkiem przemysłowej nauki uzupełniającej lub innej nauki, mającej przynajmniej takie samo znaczenie, tyle wolnego czasu, ile go potrzeba na uczęszczanie do zakładów, w § 99 b, ustępie 3cim, wzmiankowanych, aż do zupełnego nabycia wykształcenia, stanowiącego cel nauki, pilnować, żeby do tych szkół uczęszczali, i ułatwiać nadzorowanie regularnego uczęszczania do szkoły przez zgłaszanie i wypisywanie uczniów u kierownika szkoły.

Gdyby uczeń małoletni zachorował lub zbiegł, tudzież w razie innych ważnych wydarzeń, winien majster uwiadomić o tem niezwłocznie jego rodziców, opiekuna lub innych bliskich, jakoteż stowarzyszenie.

Majster, który z własnej winy powoduje dłużej niż 14 dni trwające opóźnienie przyjęcia lub wyzwolenia ucznia, popełnia wykroczenie przeciw ustawie przemysłowej.

§ 100 a.

Oznaczenie stosunku liczbowego uczniów.

O ile statuty stowarzyszeń nie stanowią o tem, jaki stosunek liczbowy zachodzić ma w poszczególnych przemysłach między ilością uczniów a ilością pomocników, może Minister handlu za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych ustanowić ten stosunek liczbowy po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej drogą rozporządzenia. Stosunek ten może być ustanowiony albo w ogólności albo dla pewnych okręgów.

§ 103 a.

Gdy uczeń należy do pewnego stowarzyszenia, a stosunek nauki bez jego winy uległ rozwiązaniu przed upływem czasu nauki, będzie to zadaniem stowarzyszenia mieć o ile możności staranie o to, aby odnośny uczeń znalazł dalsze pomieszczenie u innego naukodawcy, należącego do stowarzyszenia.

Przy zawieraniu nowej umowy o naukę należy odchyty już czas nauki w stosowny sposób policzyć.

Stowarzyszenie ma nadto obowiązek, gdy zachodzą przypadki, określone w §§ach 101ym, 102gim, 102 a i 103cim, a nie można wczas dostać oświadczenia ustawowego zastępcy mało-

letniego ucznia, wydać to oświadczenie sposobem zastępczym od siebie.

§ 104.

Świadectwo nauki i świadectwo wyzwolenia (dyplom na czeladnika).

Gdy stosunek nauki ulega rozwiązaniu, winien majster wystawić uczniowi świadectwo za odbyty czas nauki, wykazujące, jak się uczeń w tym czasie sprawował i jakiego wykształcenia w przemyśle nabył.

Gdy takie rozwiązanie następuje wskutek należytego ukończenia stosunku nauki, a naukodawca jest członkiem pewnego stowarzyszenia, winno przełożenie stowarzyszenia, biorąc za podstawę świadectwo nauki, względnie świadectwa nauki, świadectwo odejścia ze szkoły uzupełniającej, a w danym razie także świadectwo z egzaminu terminatorskiego, złożonego z postępowaniem albo bez postępu, tudzież na podstawie spostrzeżeń, poczynionych przez stowarzyszenie stosownie do §u 114go, wystawić świadectwo wyzwolenia; miejsce tego świadectwa zastąpi w przemysłach rękodzielniczych, jednakże tylko w razie zdania z dobrym postępowaniem egzaminu na czeladnika (§ 104 b), dyplom na czeladnika.

Nazwę czeladnika uzyskuje się tylko przez zdanie z dobrym postępowaniem egzaminu na czeladnika. Robotnik, posiadający tylko świadectwo wyzwolenia, nazywa się pomocnikiem.

Osnowę wspomnianych powyżej świadectw naukodawcy i stowarzyszenia należy zapisać w istotnem streszczeniu do książki robotniczej, a władza policyjna miejscowa winna te zapiski uwierzytelniać bezpłatnie i bez stempla.

§ 104 b.

Egzamin na czeladnika w przemysłach rękodzielniczych.

Stowarzyszenia przemysłowe winny postarać się o to, żeby wszyscy uczniowie, zatrudnieni w przemysłach rękodzielniczych, mogli z końcem czasu nauki poddać się egzaminowi na czeladników, który ma dać dowód, że uczeń przyswoił sobie wiadomości i biegłości, potrzebne w odnośnym przemyśle dla czeladnika.

O to samo powinna się postarać władza przemysłowa co do takich uczniów, którzy są zatrudnieni w podobnych przedsiębiorstwach fabrycznych, względnie w rękodzielniczych przedsiębiorstwach przemysłowych, nie należących do żadnego stowarzyszenia.

Egzamin na czeladnika zdawany będzie przed komisją egzaminacyjną, utworzoną przez odnośne stowarzyszenie. Jednakże interesowane stowarzyszenia mogą za wzajemnem porozumieniem posta-

nowić, że należący do nich uczniowie mają zdawać egzamin na czeladników przed komisją egzaminacyjną, utworzoną dla odnośnego rękodzielniczego przemysłu w jednym z tych stowarzyszeń.

Komisja egzaminacyjna składa się z przewodniczącego i najmniej dwóch, a najwięcej czterech członków. Przewodniczącego ustanawia na trzy lata władza przemysłowa, wysłuchawszy opinii izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także opinii tego związku, i zapytawszy o zdanie odnośnie stowarzyszenia. Co się tyczy członków, to jednego ustanawia się z grona czeladników, którzy pracują w odnośnym przemyśle najmniej przez cztery lata, resztę zaś z grona przedsiębiorców przemysłowych, którzy najmniej przez trzy lata wykonują swój przemysł samoistnie. Członków wyznacza w każdym przypadku z osobna przełożenie stowarzyszenia na podstawie dwóch list imiennych, z których jedną ułożył ma zgromadzenie stowarzyszenia, drugą zaś, dotyczącą czeladników, zgromadzenie pomocników, na okres trzechletni.

W pierwszych czterech latach od wejścia w życie tych przepisów mogą na liście członków komisji egzaminacyjnej być umieszczani także tacy pomocnicy, którzy nie zdali egzaminu na czeladnika.

Dla uczniów przemysłów rękodzielniczych, którzy odbyli naukę w jakimś przedsiębiorstwie fabrycznem lub u majstra, nie należącego do żadnego stowarzyszenia, albo wreszcie w jednym z zakładów, wspomnianych w § 14 b, ustęp 2gi, winna władza przemysłowa po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej ustanowić komisję egzaminacyjną z analogicznem uwzględnieniem poprzedzających postanowień.

§ 104 c.

Postępowanie przy egzaminie, zakres i rodzaj materiału egzaminowego, oraz wymiar opłaty za egzamin, którą uczeń ma uiścić, unormują osobne regulamina egzaminowe, które wydane będą dla poszczególnych stowarzyszeń według rozmaitych kategorii przemysłów rękodzielniczych przez polityczną władzę krajową na wniosek odnośnych stowarzyszeń, po zasięgnięciu opinii izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także opinii tego związku. Koszta egzaminu ponosi stowarzyszenie, któremu też dostają się opłaty za egzamin.

Dla egzaminów tych uczniów, o których była mowa w § 104 b, ustępie 6tym, wydane będą przez władzę polityczną krajową, po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, analogiczne regulamina egzaminowe. Koszta egzaminu ponosić będzie w takich razach izba handlowa i przemysłowa, której zato dostają się opłaty za egzamin.

§ 104 d.

Uczeń albo pomocnik winien wnieść wolną od stempla prośbę o dopuszczenie do egzaminu na czeladnika do przełożenia stowarzyszenia, względnie (§ 104 b, ustęp 6ty) do komisji egzaminacyjnej, i załączyć do swej prośby świadectwo nauki, oraz, o ile był obowiązany do uczęszczania na naukę uzupełniającą (§ 99 b, ustęp 3ci), świadectwa frekwencji, albo też, o ile był już czynnym jako pomocnik, świadectwo pracy.

Komisja egzaminacyjna winna dla stwierdzenia wyniku egzaminu wystawić bezpłatnie wolne od stempla świadectwo, które w razie pomyślnego wyniku należy zaciągnąć do dyplomu na czeladnika.

Gdyby egzamin wypadł niepomyślnie, komisja egzaminacyjna wyznaczyć ma, o ile chodzi o uczniów, termin powtórzenia egzaminu, mając uwagę na postanowienia §u 99go, ustępu 7go.

Gdyby pewne stowarzyszenie nie poczyniło starań co do egzaminu na czeladnika, do których jest obowiązane w myśl §u 104 b, ustępu 1go i 3go, natenczas uczniom, należącym do tego stowarzyszenia, wolno zdawać egzamin na czeladnika przed inną zawodowo powołaną komisją egzaminacyjną, utworzoną według przepisów niniejszej ustawy.

Uczniowie, o których była mowa w § 104 b, ustępie 6tym, mogą na swą prośbę i za zgodą dotyczącego stowarzyszenia zdawać egzamin na czeladnika także przed komisją egzaminacyjną, utworzoną przez stowarzyszenie.

Pomocnicy mają prawo zdawać egzamin dodatkowo i powtarzać go po upływie najmniej pół roku.

§ 104 e.

Pomocnikom, którzy ukończyli nauczanie przed wejściem w życie tej ustawy, przysługuje prawo poddawania się dobrowolnie egzaminowi na czeladnika.

§ 105.

3. Przepis szczególny.

Wyjątki, na jakie miałyby się pozwolić na podstawie §u 74 a, ustępu 3go, tudzież artykułu VIgo i VIIgo ustawy z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21, którą zastąpiony został § 75ty, względnie ustawy z dnia 18. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 125, następnie §u 94, ustępu 4go, §u 95go, ustępu 2go, §u 96 a, ustępu 2go, 3go i 4go, i §u 96 b, ustępu 4go, muszą być w każdym przypadku z osobna ogłaszane w czasopiśmie urzędowych i co roku podawane do wiadomości Rady państwa.

Rozdział VII. Stowarzyszenia.

§ 106.

Istnienie i zakładanie stowarzyszenia i zakładanie nowych.

Pomiędzy tymi, którzy w jednej lub w kilku sąsiednich gminach, bądź samodzielnie, bądź jako dzierżawcy, trudnią się tym samym lub pokrewnym przemysłem, licząc tu także robotników, należy istniejące już zespolecie w związek utrzymać i nadal, a gdyby takiego zespolecia jeszcze nie było a stosunki miejscowe nie stały temu na przeszkodzie, winna władza przemysłowa, po zniesieniu się z izbą handlowo-przemysłową, która w tej mierze wysłuchać ma interesowanych, tudzież po zasięgnięciu opinii związku stowarzyszeń, gdzie taki związek istnieje, powołać takie zjednoczenie do życia, biorąc pod rozwagę stosunki, które mają rozstrzygające znaczenie tak co do przyścia do skutku takiego stowarzyszenia, jak i co do kwestyi, w jakim stopniu zdoła ono odpowiedzieć swym zadaniom.

Przedsiębiorcy przemysłowi (względnie dzierżawcy) są członkami, a robotnicy przedsiębiorców przemysłowych, zespolonych w jedno stowarzyszenie, uczestnikami stowarzyszenia.

Stowarzyszenie może obejmować według okoliczności także przedsiębiorców przemysłowych i robotników z kilku gmin lub powiatów, a w razie wyjątkowym nawet różnorodne przemysły.

O ile w tym rozdziale jest mowa o pomocnikach, należy przez to rozumieć przemysłowych robotników pomocniczych w ogólności z wyjątkiem uczniów (§ 73, lit. a, b i d).

Jeżeli pomiędzy uczestnikami stowarzyszenia znajduje się znaczniejsza ilość robotników, używanych do podrzędnych posług pomocniczych w przemyśle (§ 73, lit. d), można dla tych robotników utworzyć oddzielne instytucje stowarzyszeniowe (wydziały sądów polubownych, zgromadzenia robotników i kasy chorych).

§ 107.

Obowiązek wstąpienia do stowarzyszenia.

Kto w okręgu takiego stowarzyszenia prowadzi bądź samodzielnie, bądź jako dzierżawca, ów przemysł, dla którego odnośne stowarzyszenie istnieje, staje się już przez samo rozpoczęcie przemysłu członkiem stowarzyszenia i winien dopełniać obowiązków, jakie się z tem łączą.

W szczególności winien taki przemysłowiec uiścić ustanowioną ewentualnie należność inkorporacyjną (takse wstępną [§ 126, lit. m]) i ze złożenia jej wykazać się już przy zgłaszaniu przemysłu, względnie przy ubieganiu się o przemysł koncesyjo-

nowany. Jeżeli nie uzyska uprawnienia przemysłowego, stowarzyszenie obowiązane jest zwrócić mu zapłaconą należność.

Kto na podstawie więcej niż jednej karty przemysłowej, względnie więcej niż jednego dokumentu koncesyjnego prowadzi samodzielnie lub jako dzierżawca kilka przemysłów, które nie są zespolone w jedno stowarzyszenie, winien należeć jako członek do wszystkich stowarzyszeń, istniejących dla tych przemysłów.

§ 108.

Obowiązkowi należenia do stowarzyszenia w myśl §§ów 106go i 107go nie podlegają przedsiębiorcy takich zakładów przemysłowych, które prowadzone są sposobem fabrycznym. Natomiast mają oni prawo przystąpić w charakterze członków do stowarzyszenia, istniejącego dla odnośnej kategorii przemysłu, jeżeli stowarzyszenie godzi się na to. Jeżeli tacy przedsiębiorcy utrzymują składy w celu sprzedaży swoich artykułów, mają także prawo z tytułu tych składów przystąpić do stowarzyszenia, istniejącego dla przemysłu handlowego w odnośnym miejscu, jeżeli stowarzyszenie na to zezwoli. W obu tych przypadkach mają oni takie same obowiązki i prawa jak wszyscy inni członkowie stowarzyszenia, a robotnicy, których u siebie zatrudniają, względnie robotnicy, których zatrudniają w dotyczącym składzie artykułów na sprzedaż, traktowani być mają jako uczestnicy stowarzyszenia.

Uczestnictwo przedsiębiorstw przemysłowych, które na podstawie poprzedzających postanowień wstąpiły do pewnego stowarzyszenia w charakterze członków, może być za obopólnem porozumieniem znowu uchylone. Gdyby do takiego porozumienia nie doszło, może tak jedna, jak druga strona uczynić wniosek do władzy przemysłowej na uchylenie uczestnictwa w charakterze członka, a władza przemysłowa wyda decyzję po wysłuchaniu obu stron.

§ 109.

Obszar terytoryalny, na jaki mają się rozciągać poszczególne stowarzyszenia, może być każdorazowo ustanowiony przez władzę polityczną krajową po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, ewentualnie także związku stowarzyszeń, oraz interesowanych stowarzyszeń i przemysłowców.

§ 110.

Istniejące już stowarzyszenia winny swoje statuty przystosować do postanowień tej ustawy. Gdyby prośba o zatwierdzenie odnośnych zmian w statutach, uchwalonych według przepisów, nie została przez stowarzyszenie wniesiona do sześciu miesięcy po wejściu w życie tej ustawy do władzy politycznej krajowej, władza ta winna z urzędu poczynić te zmiany, które są potrzebne dla przystosowania

statutów do postanowień tej ustawy, bez względu na ewentualne odmienne uchwały stowarzyszenia.

Używane w poszczególnych krajach nazwy (gremia, gildy, cechy itp.) mogą być zatrzymane i nadal.

§ 111.

Także kilka stowarzyszeń, które dotychczas istniały odrębnie od siebie, można za wzajemnem ich porozumieniem zespolić w jedno stowarzyszenie, o czym zadecyduje władza polityczna krajowa po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, a gdzie istnieje związek stowarzyszeń, także po zasięgnięciu opinii tego związku.

Podobnie też można, gdy chodzi o stowarzyszenia, które obejmują w sobie różnorodne przemysły, za wzajemnem porozumieniem albo na żądanie większości członków, należących do jednej i tej samej kategorii lub do kilku pokrewnych kategorii przemysłu, wyłączyć te kategorie z dotychczasowego stowarzyszenia i utworzyć z nich, o ile dane są warunki do osiągnięcia celów stowarzyszenia, samoistne stowarzyszenia albo też wcielić je do innego istniejącego już stowarzyszenia.

Gdy będzie wyrażone takie żądanie wyłączenia, względnie wcielenia, należy zasięgnąć zdania interesowanych stowarzyszeń, które, zapytawszy o to zwołane umyślnie w tym celu zgromadzenie stowarzyszenia, mają zakomunikować swą opinię władzy przemysłowej pierwszej instancji do ośmiu tygodni, gdyż w razie przeciwnym musiałoby nastąpić rozstrzygnięcie bez wysłuchania tej opinii.

§ 111 a.

W celu tworzenia stowarzyszeń dla poszczególnych kategorii przemysłu lub dla pokrewnych kategorii przemysłu mogą być postanowione także z urzędu zmiany w zakresie stowarzyszeń, i to tak co do przydzielonych im kategorii przemysłu, jak i co do obszaru terytoryalnego. Decyzję w tym względzie wydaje władza polityczna krajowa po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, istniejącego ewentualnie związku stowarzyszeń oraz interesowanych stowarzyszeń i przemysłowców. Jednocześnie z tą decyzją winna władza polityczna krajowa skutecznie z urzędu także owe zmiany statutów odnośnego stowarzyszenia, któreby zostały spowodowane takim przydzieleniem.

Gdy ma być utworzone stowarzyszenie zawodowe, potrzeba na to zgody większości dotyczących przemysłowców.

§ 112.

Przydzielenie do stowarzyszenia.

Poszczególne kategorie przemysłu, nie wcielone dotychczas do żadnego stowarzyszenia, może władza polityczna krajowa, po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, istniejącego ewentualnie związku stowarzyszeń, tudzież odnośnych stowarzyszeń, przydzielić do któregoś z istniejących stowarzyszeń.

Do stowarzyszenia, obejmującego jeden poszczególny przemysł albo kilka pokrewnych przemysłów, nie można przydzielać takich przemysłów, które nie są spokrewnione z przemysłami, wchodzącymi w skład tego stowarzyszenia.

Jednocześnie z przydzieleniem winna polityczna władza krajowa skutecznie z urzędu zmianę statutów dotyczącego stowarzyszenia, spowodowaną przydzieleniem.

O ileby co do poszczególnych przemysłów zachodziły wątpliwości, do którego z istniejących stowarzyszeń należą, winna władza przemysłowa po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, istniejącego ewentualnie związku stowarzyszeń i dotyczących stowarzyszeń wydać rozstrzygnięcie w tej mierze, mając uwagę na statuty odnośnych stowarzyszeń.

§ 114.

Cele.

Celem stowarzyszenia jest krzewienie ducha łączności, utrzymywanie i podnoszenie honoru stanu przemysłowego, tudzież popieranie interesów humanitarnych, ekonomicznych i edukacyjnych swych członków i uczestników.

Interesa humanitarne mogą być popierane szczególnie przez zakładanie kas chorych i zapomogowych, względnie funduszków zapomogowych dla członków i uczestników, oraz przez podejmowanie się pośrednictwa w ubezpieczaniu członków w jedynym z istniejących zakładów asekuracyjnych, interesa ekonomiczne przez zaprowadzanie wspólnego ruchu maszynowego i ulepszonych sposobów produkcji, przez zakładanie składów materiałów surowych, magazynów (hal) sprzedaży, składów wzorów, kas zaliczkowych, przez wstrzymywanie, względnie usuwanie takich urządzeń przemysłowych, które stoją na zawadzie uczciwej konkurencji pomiędzy członkami stowarzyszenia, interesa edukacyjne przez zakładanie i wspieranie przemysłowych zakładów naukowych (szkół zawodowych i szkół dla nauki uzupełniającej, warsztatów dla nauki itp.), przez urządzenie zawodowych kursów naukowych dla członków i uczestników, wystaw robót uczniów itp.

W szczególności jest obowiązkiem stowarzyszenia:

- a) utrzymywanie w należytej ewidencji członków i uczestników stowarzyszenia, piecza o utrzymanie prawidłowych stosunków między przedsiębiorcami a ich pomocnikami, osobliwie pod względem związku pracy, nadto zakładanie i utrzymywanie gospód stowarzyszenia i pośredniczenie w pracy;
- b) piecza o uporządkowanie stosunków, dotyczących uczniów, przez wydawanie postanowień, które przedkładane być mają władzy do zatwierdzenia, o ile ta ustawa nie zawiera w tej mierze szczególnych przepisów, a mianowicie:
 - co do warunków trzymania uczniów w ogólności, oraz co do ich stosunku do liczby pomocników w przemyśle;
 - co do zawodowego i religijno-moralnego wykształcenia uczniów;
 - co do czasu nauki, tudzież co do egzaminów terminalorskich i egzaminów na czeładników;
 - co do czuwania nad przestrzeganiem poprzedzających postanowień przez stowarzyszenie;
- c) potwierdzanie świadectw nauki i wystawianie świadectw wyzwolenia;
- d) piecza o chorych uczniach;
- e) nadzorowanie utworzonych i utrzymywanych przez stowarzyszenie przemysłowych zakładów naukowych i kursów nauki, tudzież urządzanych i subwencyonowanych przez nie wystaw robót uczniów;
- f) poświadczanie świadectw pracy pomocnikom, należącym do stowarzyszenia;
- g) piecza o chorych pomocników przez zakładanie kas chorych lub przystąpienie do istniejących już kas chorych;
- h) utworzenie wydziału sądu polubownego (§§y 122ci, 123ci 124ty) do załatwiania sporów, wynikających pomiędzy członkami stowarzyszenia a ich robotnikami ze stosunku pracy, nauki i zapłaty;
 - działanie w tym kierunku, aby instytucja sądów polubownych była używana do załatwiania sporów pomiędzy członkami stowarzyszenia, w którym to celu może się połączyć nawet kilka stowarzyszeń;
- i) wydawanie uchwał w celu usunięcia praktyk, zwyczajów i nowatorstw, które stoją na zawadzie uczciwej konkurencji pomiędzy członkami stowarzyszenia;
- k) coroczne zdawanie sprawy z wszystkich tych wydarzeń w łonie stowarzyszenia, które mają znaczenie dla zestawienia statystyki przemysłowej.

Oprócz regularnych relacji, przepisanych pod k), obowiązane są stowarzyszenia dawać władzom, związkowi stowarzyszeń i izbie handlowej i przemysłowej swego okręgu na ich żądanie wyjaśnienia i opinie co do stosunków, zostających w związku z ich celem, i mogą w tym względzie także z własnej inicjatywy zwracać się do tych organów publicznych w celu popierania swych celów.

§ 114 a.

Minister handlu może tym stowarzyszeniom dla poszczególnych kategorii przemysłów rękodzielniczych lub dla bliskich sobie kategorii takichże przemysłów, które w wypełnianiu swych obowiązków rozwijają skuteczną działalność na polu wychowania młodych sił dla przemysłu (§ 114, lit. e i § 104 b), przyznać po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, a gdyby istniał związek stowarzyszeń, także po wysłuchaniu tego związku, prawo wydania w statucie postanowień, przewidujących odbywanie egzaminów na majstrów odnośnego przemysłu. W razie przyznania takiego prawa, stowarzyszenia obowiązane będą uchwalić specjalne regulamina egzaminowe, które podlegają zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej.

Egzamin na majstra ma dać dowód uzdolnienia do samodzielnego wykonywania zwykłych robót, wchodzących w zakres danego przemysłu, i do obliczania ich kosztów, oraz dowód, że kandydat posiada wszelkie inne wiadomości, potrzebne do samoistnego prowadzenia swego przemysłu, a w szczególności także znajomość prowadzenia ksiąg i rachunków.

Regulamin egzaminu powinien zawierać szczegółowe prawidła, dotyczące warunków dopuszczenia do egzaminu w ogólności, a w szczególności dopuszczenia takich kandydatów, którzy nie należą do stowarzyszenia, oraz przepisy, dotyczące składu komisji egzaminacyjnej, zakresu i rodzaju materiału, który ma być przedmiotem egzaminu, postępowania przy egzaminie, poświadczania wyniku egzaminu, dopuszczalności powtórzenia egzaminu, oraz wymiaru ewentualnych taks egzaminowych, które przypadają na rzecz stowarzyszenia.

Minister handlu może po wysłuchaniu izby handlowej i przemysłowej, a gdyby istniał związek stowarzyszeń, także po zasięgnięciu opinii tego związku, oraz odnośnych stowarzyszeń, nadać prawo do urządzania egzaminów na majstrów z zakresu pewnych gałęzi przemysłu rękodzielniczego także poszczególnym zakładom, które ze względu na swe urządzenie dają gwarancję należytego pod względem zawodowym odbywania takich egzaminów, wydając dla nich jednocześnie drogą rozporządzenia regulamin egzaminu.

W razie nadania takiego prawa zawodowym zakładom naukowym, powinno odnośne rozporządzenie być wydane za porozumieniem z Ministerstwem Wyznań i oświaty.

Zdanie egzaminu na majstra z dobrym postępem upoważnia w razie samoistnego wykonywania przemysłu do używania tytułu egzaminowanego majstra dotyczącego przemysłu.

W pięć lat po wejściu w życie tej ustawy wydane będzie rozporządzenie Ministra handlu, który zasięgnie poprzednio opinii izby handlowej i przemysłowej, tudzież istniejącego ewentualnie związku stowarzyszeń i odnośnych stowarzyszeń, postanawiające bądź w ogólności, bądź dla pewnych części obszaru, na którym ta ustawa obowiązuje, że albo we wszystkich albo w pewnych przemysłach, wykonywanych sposobem rękodzielniczym, tylko takim przemysłowcom wolno będzie trzymać uczniów, którzy z dobrym postępem zdali egzamin na majstra.

Jednakże istniejące już prawa majstrów nie będą tem rozporządzeniem naruszone.

§ 114 b.

Stowarzyszenia mają prawo wydawać w zakresie przemysłu, którym się trudnią jego członkowie, i w granicach przepisów ustawowych postanowienia co do początku i końca dziennego czasu pracy robotników, co do przestanków w pracy, co do czasu i wymiaru płacy robotników i co do terminu wypowiedzania. Takie postanowienia będą wydawane przez zgromadzenie stowarzyszenia za porozumieniem ze zgromadzeniem pomocników według poszczególnych gałęzi zatrudnień, a władza polityczna krajowa będzie je zatwierdzała, wysłuchawszy poprzednio zdania izby handlowej i przemysłowej i opinii istniejącego ewentualnie związku stowarzyszeń.

Wspomniane postanowienia mają być przybite w poszczególnych lokalach przemysłowych.

Uchwała w tej mierze musi tak na zgromadzeniu stowarzyszenia, jak i na zgromadzeniu pomocników zapaść większością dwóch trzecich głosów. Taką samą większością głosów może tak jedno jak i drugie zgromadzenie uchwalić odstąpienie od tych postanowień, o ile nie zostały wydane na pewien z góry oznaczony przeciąg czasu. Odnośną uchwałę należy podać do wiadomości władzy politycznej krajowej.

Oile przemysłowcy, należący do stowarzyszenia, nie zawarli ze swymi robotnikami drogą umowy albo na mocy regulaminu pracy odmiennych układów w tym względzie, powyższe postanowienia mają dla obu stron obowiązującą moc prawną i wykluczają zastosowanie przepisów, zawartych w §ie 77ym.

§ 115.

Stowarzyszenia mają prawo przepisać w swoich statutach opłaty wstępne (inkorporacyjne), które uiszczać mają członkowie stowarzyszenia, tudzież opłaty od przyjęcia (zapisu) i wyzwoliń, które

składać mają uczniowie, i te opłaty pobierać; jednakże w statucie umieścić należy postanowienie, według którego stowarzyszenie może uczniów, którzy albo sami nie posiadają środków, albo których rodzice są ubodzy, uwolnić od opłaty należności za przyjęcie (wcielenie), za egzamin na czeladnika i za wyzwoliń, jeżeli ustawowi zastępcy uczniów proszą o to, przedkładając dowód ubóstwa.

Za należyte oddawanie opłat od uczniów do rąk stowarzyszenia odpowiada majster.

Przemysłowcy, którzy występują z jednego stowarzyszenia, a wstępują do drugiego, uwolnieni są od ponownego uiszczenia opłaty wstępnej (inkorporacyjnej) aż do kwoty, uiszczonej w stowarzyszeniu, do którego dotąd należeli. W statucie może być także postanowione, że wdowa i uprawnieni do dziedzictwa descendenci po przedsiębiorcy wolnego przemysłu mają być uwolnieni od ponownego uiszczenia opłaty wstępnej, jeżeli po śmierci przemysłowca zgłoszą wykonywanie tego samego przemysłu i jeżeli wykonywanie to uważane być może jako ciąg dalszy dawniejszego przedsiębiorstwa.

Wymiar opłat ustanawiany będzie przez zgromadzenie stowarzyszenia, podlega jednak zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej, która może je zniżyć, gdyby były wymierzone stosunkowo zanadto wysoko.

Z przychodu rocznego, jaki przynosić będą opłaty inkorporacyjne, wolno użyć na bieżące wydatki stowarzyszenia najwięcej trzech czwartych części, resztę zaś należy ulokować. Z dochodu, który nieś będą opłaty uczniów, należy najmniej połowę obracać na takie cele, któreby służyły wykształceniu uczniów lub innych ich interesom, z wyjątkiem ubezpieczenia chorych.

Zresztą fundusze, potrzebne na wydatki stowarzyszeń, z wyjątkiem opłat do kasy chorych (§ 121), o ile na ich pokrycie nie wystarczałyby odsetki od majątku stowarzyszenia, rozkładane będą między członków stowarzyszenia (§ 106) według wymiaru przepisane go podatku zarobkowego lub według innej podstawy obliczenia, w statutach ustanowionej.

Rzeczono dochody stowarzyszeń, tudzież kary porządkowe (§ 125) ściągane będą drogą administracyjną.

§ 115 a.

Kasy chorych i kasy zapomogowe dla członków.

Wzmiankowane w §ie 114tym, ustępie 2gim, kasy chorych i kasy zapomogowe dla członków stowarzyszeń zakładane być mają, o ile opierają się na zasadzie dobrowolności, według przepisów ustawy z dnia 16. lipca 1892, Dz. u. p. Nr. 202.

Dopuszczalność zaprowadzenia przymusu ubezpieczenia, zakres tego przymusu i sposób jego wykonywania.

§ 115 b.

Stowarzyszenia mogą uchwalić, że członkowie ich są obowiązani do ubezpieczenia się na zasiłki pieniężne dla chorych, na bezpłatną pomoc lekarską, na pobór lekarstw lub też na wszystkie te świadczenia razem w połączeniu z kosztami pogrzebu.

Do ubezpieczenia na same tylko koszta pogrzebowe nie wolno nikogo zobowiązywać.

W odnośnej uchwale ustanowić należy wymiar i okres poboru zasiłków dla chorych, względnie wymiar kwoty pogrzebowej; jednakże zasiłki dla chorych nie mogą przekraczać 28 K tygodniowo, a kwota pogrzebowa 400 K.

§ 115 c.

Do ważności uchwały, wzmiankowanej w § 115 b, potrzeba, aby zgromadzenie stowarzyszenia było należycie zwołane, aby uchwała, która ma być powzięta, była ogłoszona w streszczeniu, zawierającym najważniejsze jej punkta, aby było obecnych najmniej trzy czwarte wszystkich członków stowarzyszenia, posiadających prawo głosowania, i aby najmniej trzy czwarte głosów obecnych członków były za nią oddane.

Nadto uchwała ta podlega zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej.

Zatwierdzenie uchwały na zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia może być uczynione zawisłem od poprzedniego utworzenia funduszu zapomogowego według § 115 w.

Postanowienia ustępu pierwszego stosowane będą także do uchwał, któremi zaprowadzony przymus ubezpieczenia ma być w dozwolonych granicach (§ 115 b) rozszerzony, zmieniony lub uchylony.

§ 115 d.

Należycie powzięta i zatwierdzona uchwała ma moc obowiązującą dla wszystkich członków stowarzyszenia; jednakże obowiązek ubezpieczenia nie istnieje co do takich członków, którzy już w innym stowarzyszeniu podlegają takiemu obowiązkowi, dopóki w tem ostatnim stowarzyszeniu zaprowadzony jest przymus ubezpieczenia.

§ 115 e.

Obowiązek ubezpieczenia ustaje z utratą charakteru członka w odnośnem stowarzyszeniu. Takim osobom można jednakże pozwolić, by pozostali nadal dobrowolnie w stosunku ubezpieczenia.

§ 115 f.

Środki, potrzebne do zrealizowania świadczeń asekuracyjnych, będą uzyskiwane ze stosownych regularnych wkładek członków, które mają być płacone z góry.

Tych środków nie wolno używać na inne cele.

Zalegające wkładki członków mogą być ściągnięte drogą administracyjną.

§ 115 g.

Gdyby któryś z członków wszedł bezprawnie w używanie jakiegoś świadczenia, należy mu je natychmiast odebrać. Kwoty, które ktoś pobrał, chociaż mu się nie należały, muszą być zwrócone, niezawisłe od ścigania karno-sądowego. Zwrot pobranego bezprawnie świadczenia może być dochodzony także przez podwyższenie wkładki aż do kwoty podwójnej.

Do ściągania takich zwrotów ma zastosowanie postanowienie § 115 f, ustępu 3go.

§ 115 h.

Przeprowadzenie przymusowego ubezpieczenia będzie rzeczą osobnych kas, które będą w tym celu założone.

Z reguły winno każde stowarzyszenie założyć dla siebie taką kasę. Jednakże za zezwoleniem rządowym może się także kilka stowarzyszeń połączyć w celu utworzenia jednej wspólnej kasy, o ile uchwalone przez nie zobowiązania z tytułu ubezpieczenia są ze sobą zgodne.

Udzielenie takiego zezwolenia jest rzeczą politycznej władzy krajowej. Gdy chodzi o stowarzyszenia tego samego powiatu politycznego lub kilku powiatów politycznych tego samego kraju koronnego, zezwolenia udziela polityczna władza krajowa odnośnego kraju, w innych zaś przypadkach owa władza, na której obszarze administracyjnym kasa ma mieć siedzibę.

Pod tymi samymi warunkami wolno stowarzyszeniom przystępować do istniejącej już kasy.

§ 115 i.

Kasy, wzmiankowane w § 115 h, mogą w swoim imieniu nabywać prawa i brać na się zobowiązania, pozywać przed sąd i być pozywane.

Ich sądem jest ów rzeczowo właściwy sąd, w którego okręgu kasa ma siedzibę.

Gospodarka i administracja tych kas jest niezawisłą od gospodarki i administracji samych stowarzyszeń i instytucyj, istniejących ewentualnie przy tych stowarzyszeniach.

Rękojmię wszystkich zobowiązań kasy stanowi dla wierzycieli kasy wyłącznie tylko jej majątek.

§ 115 k.

Dla każdej kasy należy ustanowić statut. Tak sam statut, którego pierwszą osnovę ma uchwalić stowarzyszenie, względnie stowarzyszenia, jak i wszelkie zmiany w nim, podlegają zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej, właściwej w myśl § 115 h.

Taki statut winien w sobie w szczególności zawierać:

1. Nazwę, cel i siedzibę kasy;
2. postanowienia co do uczestnictwa w charakterze członka;
3. wymiar wkładek, które członkowie mają do kasy opłacać;
4. warunki, rodzaj i zakres świadczeń asekuracyjnych;
5. postanowienia co do składu, ustanowienia zdolności do powzięcia uchwał (kompletu), sposobu uchwalania i zakresu działania zarządu i wydziału nadzorczego, co do okresu ich mandatu i zastępstwa członków w razie ubytków;
6. postanowienia co do składu, powoływania, zdolności do powzięcia uchwał (kompletu), sposobu uchwalania i zakresu działania walnego zgromadzenia, tudzież co do uprawnienia do głosowania na tem zgromadzeniu;
7. postanowienia co do reprezentowania kasy na zewnątrz, oraz co do form aktów i obwieszczeń, prawnie obowiązujących;
8. postanowienia co do załatwiania sporów, wynikłych ze stosunków do kasy;
9. postanowienia co do dobrowolnego kontynuowania ubezpieczenia (§§ 115 e i u), a w danym razie także
10. postanowienia co do ilości członków, wybieranych na zgromadzenie delegatów (§ 115 o), co do sposobu ich wybierania i okresu ich urzędowania.

§ 115 l.

Administracja kasy spoczywa w ręku zarządu i walnego zgromadzenia.

O ile kasa jest utworzona tylko dla jednego stowarzyszenia, a walne zgromadzenie nie ustanawia osobnych funkcyjaryuszów, przełożenstwo stowarzyszenia będzie zarazem zarządem kasy, a zgromadzenie stowarzyszenia zarazem walnem zgromadzeniem kasy.

Gdy w kasie ubezpieczeni są członkowie kilku stowarzyszeń (§ 115 h, ustęp 2gi), musi tak skład zarządu kasy, jak i skład walnego zgromadzenia być uregulowany specjalnie statutem kasowym.

§ 115 m.

Do zarządu kasy należy całe prowadzenie interesów i reprezentowanie kasy, o ile nie jest do tego powołane walne zgromadzenie.

Członkowie zarządu sprawują swój urząd jako godność honorową, przyczem jednakże zwracane im będą wydatki w gotówce; także można im za prace, wymagające większego trudu, przyznawać stosowne remuneracye.

§ 115 n.

Do kontrolowania gospodarki kasowej należy ustanowić wydział nadzorczy. Członkowie tego wydziału nie mogą być zarazem członkami zarządu.

§ 115 o.

Walne zgromadzenie składa się z członków uprawnionych do głosowania lub z delegatów, którzy mają być wybrani z grona członków, uprawnionych do głosowania.

Walne zgromadzenie musi się składać z delegatów, jeżeli kasa liczy więcej niż 500 członków.

Okres urzędowania delegatów nie może przekraczać trzech lat.

Ilość delegatów musi być najmniej trzy razy większa od ilości członków zarządu.

§ 115 p.

Walne zgromadzenie zbiera się najmnij raz do roku.

Walnemu zgromadzeniu będzie w każdym przypadku zastrzeżone:

1. powzięcie uchwały co do rocznego sprawozdania zarządu, tudzież co do udzielenia mu absolutorium;
2. powzięcie uchwały co do ewentualnych zmian w statutach;
3. powzięcie uchwały o tem, czy i w jakiej kwocie członkom zarządu przyznane być mają remuneracye za pewne roboty (§ 115 m);
4. powzięcie uchwały co do warunków rozwiązania;
5. systemizowanie płatnego personelu pomocniczego.

§ 115 q.

Kasy winny corocznie zestawiać zamknięcie rachunków, składające się z rachunku obrotowego i wykazu majątku, a nadto układać wykazy co do ruchu stanu ubezpieczenia i co do zaszych wypadków ubezpieczenia. Te wykazy przedkładać należy co roku władzy nadzorczej do dnia 31. marca.

Minister handlu ma prawo wydania osobnych przepisów co do tych wykazów.

Za rok kasowy poczytuje się rok kalendarzowy.

§ 115 r.

Kasy winny uskładać sobie fundusz rezerwowy, równający się dwukrotnej sumie wydatków rocznych, obliczonych w przecięciu na podstawie ostatnich pięciu lat rachunkowych, a gdyby fundusz ten spadł poniżej tego poziomu, powinny go znowu do tej wysokości uzupełnić. Dopóki fundusz rezerwowy nie dojdzie do tej wysokości, należy nań odkładać za każdy rok rachunkowy najmniej dwie dziesiąte wkładów członków.

Gdyby z pięciu następujących po sobie zamknięć rachunków pokazało się, że przychody nie wystarczają na pokrycie zobowiązań i na uzbieranie funduszu rezerwowego, a nie można było temu zaradzić innymi stosownymi środkami, natenczas dla usunięcia takiego stanu rzeczy trzeba albo podwyższyć stosownie wkładki albo zmniejszyć świadczenia, albo wreszcie jeden z tych środków zaradczych połączyć z drugim.

§ 115 s.

Fundusz rezerwowy kas może być lokowany tylko:

1. w papierach wartościowych tutejszokrajowych, mających ubezpieczenie pupilarne;
2. w c. k. pocztowej kasie oszczędności lub w jednej z kas oszczędności, urządzonych według regulaminu dla kas oszczędności.

Majątek kasy, przewyższający fundusz rezerwowy, może być także lokowany:

3. w tutejszokrajowych hipotekach, mających ubezpieczenie pupilarne;
4. w tutejszokrajowych realnościach, przynależących czynsz, w którymto razie jednak na tych realnościach nie można pozostawić więcej ciężarów, jak jedną trzecią wartości szacunkowej.

§ 115 t.

Gospodarka kasowa zostaje pod nadzorem władzy przemysłowej. Władza ta ma prawo wglądać każdej chwili we wszystkie książki i rachunki kasy i kasę skontrolować; ma ona obowiązek czuwania nad ściśłym przestrzeganiem statutów. Przy przeprowadzaniu odnośnych czynności urzędowych winna władza nadzorcza posługiwać się zawodowymi organami, które jej wskaże polityczna władza krajowa.

Minister handlu ma prawo złożyć zarząd kasy z urzędowania i poruczyć tymczasowo prowadzenie interesów kasowych i zastępywanie kasy aż do wyboru nowego zarządu administratorowi, a w danym razie nawet kasę rozwiązać.

Zarządzenie rozwiązania ma to następstwo, że przymus ubezpieczenia zostaje uchylony.

§ 115 u.

O ile dla pewnego stowarzyszenia istnieje osobna kasa, a stowarzyszenie to powęźmie uchwałę na uchylenie przymusu ubezpieczenia, uchwała ta ma ten skutek, że kasa zostaje rozwiązana, we wszystkich zaś innych przypadkach taka uchwała pociąga za sobą wykluczenie członków z wspólnej kasy. Jednakże takim członkom może być dozwolone dobrowolne kontynuowanie ubezpieczenia.

§ 115 v.

Postanowienia przejściowe.

Kasy chorych dla majstrów i kasy zapomogowe, w których zaprowadzone jest ubezpieczenie przymusowe już w chwili wejścia w życie tej ustawy, winny przystosować swoje urządzenia do tej ustawy najpóźniej w przeciągu dwóch lat.

§ 115 w.

Fundusze zapomogowe.

Fundusze zapomogowe o których była mowa w § 114 tym, ustępie 2 gim, stanowią część majątku stowarzyszenia i będą wyposażane z przychodów stowarzyszenia i specjalnych dań. Do tego funduszu płyną także kary pieniężne, nałożone na członków stowarzyszenia na podstawie § 125 go, oraz na podstawie § 127 go, ustępu 5 go.

Fundusze zapomogowe służą w ogólności do popierania celów humanitarnych, które stowarzyszenia mają na oku.

W celu regularnego zasilania funduszy zapomogowych mogą być pobierane za zezwoleniem władzy przemysłowej osobne opłaty.

Z wspomnianych funduszy można szczególnie pokrywać całkowicie albo częściowo wkładki, które płacić mają ubodzy członkowie do kas, istniejących ewentualnie w myśl § 115 h, o czym w każdym poszczególnym przypadku decyduje przełożenie stowarzyszenia na podstawie postanowień, wydanych przez zgromadzenie stowarzyszenia.

§ 115 x.

Zakładanie kas zapomogowych, przedsiębiorstw ekonomicznych i funduszy zapomogowych.

Założenie kas chorych i kas zapomogowych, przedsiębiorstw gospodarczych dla członków i funduszy zapomogowych, wspomnianych w § 114 tym, ustępie 2 gim, a opartych na zasadzie dobrowolności, może być przez zgromadzenie stowarzyszenia uchwalone tylko w takim razie, gdy przedmiot ten był poprzód podany dokładnie

w porządku dziennym zgromadzenia i wraz z tym porządkiem należyte ogłoszony, i gdy trzy czwarte wszystkich członków obecnych za nim się oświadczą.

Popieranie materyalne tych urządzeń z fundusów stowarzyszenia, tudzież uczestniczenie stowarzyszenia w interesach przedsiębiorstw gospodarczych może zgromadzenie stowarzyszenia uchwalić określoną w ustępie 1szym większością tylko wtedy, gdy przy głosowaniu stwierdzono protokolarnie taką ilość obecnych członków stowarzyszenia, która odpowiada podanym tu poniżej liczbom stosunkowym. Te liczby stosunkowe ustanawia się, jak następuje:

pięćdziesiąt od sta, gdy stowarzyszenie liczy aż do stu członków,

czterdzieści od sta, ale co najmniej pięćdziesiąt, gdy stowarzyszenie liczy od stu do pięciuset członków,

trzydzieści od sta, ale co najmniej dwieście, gdy stowarzyszenie liczy od pięciuset do tysiąca członków, a

dwadzieścia od sta, ale co najmniej trzysta, gdy stowarzyszenie liczy ponad tysiąc członków.

W poprzedzających postanowieniach rozumie się jako decydującą tę ilość członków, którą stowarzyszenie posiada w dniu zwołania zgromadzenia.

Gdy na takie zgromadzenie stowarzyszenia nie jawi się taka ilość członków, jakiej potrzeba do powzięcia uchwały, natenczas w przeciągu okresu czterotygodniowego zwołać należy nowe zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym, które jednakże może pod powyższymi warunkami tylko w takim razie wydawać ważne uchwały, jeżeli stwierdzona jest obecność stosunkowej ilości członków stowarzyszenia, mianowicie trzydzieści od sta, gdy stowarzyszenie liczy aż do pięciuset członków, a dwadzieścia od sta, gdy stowarzyszenie liczy jeszcze większą ilość członków.

Na te postanowienia należy przy takim ponownem zwołaniu wyraźnie wskazać.

Uchwały, powzięte przez stowarzyszenie co do przedmiotów, oznaczonych w ustępie 2gim, podlegają zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej.

Takiego zatwierdzenia tylko wtedy należy odmówić, jeżeli odnośne uchwały przysły do skutku wbrew ustawie, lub gdy stowarzyszenie chce poczynić dotacje ze swego majątku na pewne cele w takim rozmiarze, że wskutek tego byłoby niemożliwe spełnienie reszty celów, wytyczonych stowarzyszeniu ustawą.

Do czynnego brania udziału w przedsiębiorstwach gospodarczych, o których była mowa w ustępie 1ym, nie można zmuszać żadnego członka ani uczestnika stowarzyszenia wbrew jego woli, chyba, że takie instytucje byłyby utworzone albo zarządzone ze względów publicznych.

§ 116.

Pośrednictwo w pracy.

Stowarzyszenia mają zaprowadzić stosowne urządzenia w celu stręczenia pracy w przemysłach, które w nich są reprezentowane, i wydać w osobnym statucie szczegółowe postanowienia co do prowadzenia agend takiego pośrednictwa, oraz co do organów, którym ma być poruczone sprawowanie czynności. Za stręczenie pracy nie wolno pobierać od pomocników żadnej opłaty.

Rzeczony statut uchwali zgromadzenie stowarzyszenia, porozumiewszy się poprzedz z zgromadzeniem pomocników, i przedłoży go politycznej władzy krajowej do zatwierdzenia.

Stowarzyszenia, które według każdorazowego stanu przeciętnego w roku ostatnim liczą najmniej 200 pomocników jako uczestników, są obowiązane poruczyć nadzór nad wzmiankowanymi urządzeniami wydziałowi, który ma się składać z członków stowarzyszenia i pomocników w równych ilościach.

Wydziałowych z łona członków stowarzyszenia wybierać będzie zgromadzenie stowarzyszenia, a wydziałowych z łona pomocników — zgromadzenie pomocników.

Każdoczesnego przewodniczącego tego wydziału, oraz jego zastępcę, wybiorą członkowie wydziału z pomiędzy siebie. Gdyby wybór po dwukrotnym akcie wyborczym nie przyszedł do skutku, rozstrzyga los, a mianowicie w ten sposób, że na-przód wylosowuje się przewodniczącego, następnie zaś z drugiej grupy zawodowej jego zastępcę. Obaj przewodniczyć będą na przemian według okresów urzędowania, które mają być ustanowione w statucie.

O ileby związki stowarzyszeń (§ 130 c) miały założyć albo już założyły własne instytucje pośrednictwa w pracy, ustanowić należy dla nadzoru tych instytucyj wydział, do którego powołani być mają także reprezentanci pomocników. Statut, który uchwalić ma zgromadzenie związkowe co do sprawowania czynności i co do organów, którym to sprawowanie ma być poruczone, podlega zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej. Co się tyczy pobierania opłat od pomocników, obowiązuje postanowienie ustępu 1go.

O ile stowarzyszenia należą do związku, który zajmuje się uregulowaniem pośrednictwa w pracy w myśl poprzedzającego ustępu, uwolnione są od obowiązku tworzenia osobnych instytucji pośrednictwa w pracy; to samo ma zastosowanie także w takim razie, gdyby stowarzyszenia zajmowanie się pośrednictwem w pracy oddały w ręce jakiegoś istniejącego zakładu, trudniącego się publicznem stręceniem pracy.

Prawo rekursu stowarzyszeń.**§ 116 a.**

Stowarzyszeniom przysługuje prawo rekursu przeciw decyzjom i zarządzeniom władz przemysłowych w następujących przypadkach:

1. w razie wystawienia karty przemysłowej na przemysł rękodzielniczy lub udzielenia koncesyi na przemysł koncesyjonowany, gdy stowarzyszenie stosownie do przepisów §§ów 14 *f* i 23 *a* wydało opinię w należytych czasie, a decyzja władzy przemysłowej nie wypadła po myśli tej opinii;

2. w razie udzielenia uwolnienia w celu rozpoczęcia pokrewnego przemysłu rękodzielniczego (§ 14 *c*, ustęp 1), przemysłu koncesyjonowanego (§ 23 *a*, ustęp 2gi) lub przemysłu handlowego, podlegającego w myśl §u 13 *a*, względnie §u 38go, ustępu 3go i 4go, dowodowi uzdolnienia;

3. w razie udzielenia uwolnienia od przedłożenia dyplomu na czeladnika, względnie świadectwa nauki i świadectwa zdania egzaminu na czeladnika (§ 14 *c*, ustęp 2gi);

4. w razie wydania rozstrzygnięcia co do zakresu praw przemysłowych (§ 36ty), o ile rozstrzygnięcie to wypadło wbrew opinii pytanego stowarzyszenia;

5. w razie wydania rozstrzygnięcia, czy pewne przedsiębiorstwo przemysłowe poczytywać należy za prowadzone sposobem fabrycznym, czy rękodzielniczym (§ 1szy, ustęp 6ty);

6. w razie utworzenia odgraniczonych od siebie okręgów dla poszczególnych przemysłów (§ 42gi), oraz ustanowienia taryf cen maksymalnych (§ 51szy).

7. w razie przemysłowo-policyjnego uregulowania poszczególnych kategorii przemysłów, dokonanego na zasadzie §u 54go, ustępu 2go;

8. we wszystkich sprawach wewnętrznych stowarzyszenia (rozdział VII. ordynacji przemysłowej), licząc tu także kwestye, dotyczące uczniów stowarzyszenia.

Co się tyczy przemysłu gospodnio-szynkar-skiego, dalsze postanowienia specjalne zawarte są w §§ach 18ty i 20ty.

§ 116 b.

W przypadkach, wyszczególnionych w poprzedzającym paragrafie, należy decyzję, wydaną przez władzę przemysłową, podać do wiadomości stowarzyszenia. Prawo odwołania się do władzy wyższej przysługuje stowarzyszeniu, o ile ustawowo nie są przewidziane krótsze kresy rekursu, w terminach, obowiązujących według ustawy z dnia 12. maja 1896, Dz. u. p. Nr. 101.

§ 116 c.

Prawo wnoszenia rekursu przysługuje przełożenstwu stowarzyszenia (§ 119 *d*), chyba że uchwała co do wnoszenia rekursu w poszczególnych przypadkach jest zastrzeżona postanowieniem statutowem zgromadzeniu stowarzyszenia.

Z każdym rekursiem przedłożyć należy także wyciąg z protokołu posiedzenia wydziału stowarzyszenia, względnie zgromadzenia stowarzyszenia, który ma być podpisany przez przełożonego stowarzyszenia.

§ 116 d.

Wniesienie rekursu w należytych czasie, w przypadkach, określonych w §ie 116 *a*, punkt 1, 2 i 3, ma skutek odwołający.

Przeciw dwóm równobrzmiącym decyzjom, wydanym w przypadkach §u 116 *a*, punkt 1, nie przysługuje stowarzyszeniu dalszy rekurs.

§ 116 e.**Sprawozdanie roczne i rachunek końcowy stowarzyszenia.**

Władzy przemysłowej należy co roku przedkładać sprawozdanie ze zgromadzenia dorocznego, a w danym razie także z dokonanego prawidłowo wyboru przełożenstwa stowarzyszenia, oraz rachunek końcowy z przychodów i rozchodów stowarzyszenia, który musi być podpisany przez przełożonego stowarzyszenia i dwóch wydziałowych.

§ 117.**Prowadzenie spraw stowarzyszenia.**

Sprawy stowarzyszenia będą załatwiane przez:

- a) zgromadzenie stowarzyszenia;
- b) przełożenstwo stowarzyszenia, które składa się z wydziału stowarzyszenia pod kierownictwem przełożonego;
- c) przełożonego stowarzyszenia;
- d) mężów zaufania, którzy ustanowieni będą ewentualnie w myśl §u 119 *h*.

§ 118.**Prawo głosowania i wybieralność.**

Prawo głosowania i wybieralności w stowarzyszeniu posiadają wszyscy jego członkowie.

Wykluczonymi od prawa głosowania i wybieralności są:

- a) ci przemysłowcy, którzy wskutek zasądzenia karno-sądowego utracili wybieralność do reprezentacji gminnej, i to tak długo, dopóki trwa ta utrata.

- b) ci przemysłowcy, do których majątku otworzono konkurs, dopóki trwa przewód konkursowy;
- c) ci przemysłowcy, którym władza odebrała przemysł, na czas trwania tego odebrania, oznaczony w odnośnem orzeczeniu;
- d) ci przemysłowcy, którzy wskutek niedołężności umysłowej lub rozrzutności zostają pod kuratelą.

Poprzedzające postanowienia mają analogiczne zastosowanie do prawa głosowania i wybieralności pomocników.

Członków, którzy zalegają z opłatami na rzecz stowarzyszenia, może statut na czas zalegania wykluczyć od uczestnictwa w głosowaniu i od wybieralności w stowarzyszeniu.

Co się tyczy w szczególności wybieralności na urząd sędziego polubownego, wymagane jest tak od przemysłowców, jak i od pomocników ukończenie 24. roku życia, a pomocnicy muszą nadto, aby mogli mieć prawo głosowania i wybieralności we wszystkich innych przypadkach, mieć ukończonych lat 18.

Zgromadzenie stowarzyszenia.

§ 119.

Zgromadzenie stowarzyszenia składa się z wszystkich członków, uprawnionych do głosowania.

Członkowie winni wykonywać prawo głosowania osobiście; pełnomocników nie dopuszcza się na zgromadzenie stowarzyszenia.

W stowarzyszeniach, liczących więcej jak 500 członków, może być postanowione statutem, że na podstawie ukwalifikowanej uchwały zgromadzenia stowarzyszenia zgromadzenie to ma być tworzone z delegatów, o ile nie chodzi o dokonanie wyborów lub o powzięcie uchwały w sprawach, określonych w §§ach 115 b i 115 x, lecz o obrady nad innymi przedmiotami. Przytem należy stosownie ordynacjami wyborczymi zabezpieczyć reprezentację także mniejszości.

Statut winien zawierać szczegółowe postanowienia co do ilości delegatów i ich wyboru.

Ilość delegatów musi wynosić najmniej pięć od sta ilości członków stowarzyszenia i być najmniej trzy razy tak wielką jak ilość członków przełożonego stowarzyszenia.

Wydziałowi zgromadzenia pomocników przysługuje prawo wydelegowania na zgromadzenie stowarzyszenia ustanowionej statutem ilości pomocników (2 do 6).

Wydelegowani pomocnicy mają prawo, gdy toczą się obrady nad przedmiotami, które dotyczą

interesów pomocników (czeladników), brać udział w obradach z głosem doradczym i wyrażać życzenia w tym względzie.

§ 119 a.

Członków stowarzyszenia zwołuje na zgromadzenie stowarzyszenia przełożony, a po raz pierwszy po utworzeniu stowarzyszenia, oraz później, ilekroćby zwołanie nie mogło być uskutecznione przez przełożonego lub jego zastępcę, czyni to władza przemysłowa zapomocą pisemnego uwiadomienia i z oznajmieniem przedmiotów obrad.

Zgromadzenie stowarzyszenia musi odbywać się najmniej raz do roku; zwołać je należy także w takim razie, jeżeli przełożony stowarzyszenia lub wydział uzna to za potrzebne, lub gdy zażąda tego czwarta część członków.

Zwołanie na zgromadzenie powinno zawierać w sobie oznaczenie miejsca i czasu zgromadzenia.

O zwołaniu, zarządzone przez przełożonego, należy uwiadomić władzę przemysłową, tudzież komisarza, ustanowionego dla stowarzyszenia (§ 127) najmniej na trzy dnię naprzód, podając im jednocześnie do wiadomości porządek dzienny.

Przewodnictwo i kierownictwo na zgromadzeniu stowarzyszenia spoczywa pierwszym razem aż do wyboru przełożonego, oraz w tych przypadkach, w których zgromadzenie stowarzyszenia zwołała władza przemysłowa, w ręku delegata tej władzy, a w razach następnych w ręku przełożonego lub, w razie przeszkody, w ręku jego zastępcy.

Do wydawania uchwał przez zgromadzenie stowarzyszenia wymagana jest obecność takiej ilości członków, do głosowania uprawnionych, jaką przepisuje statut.

W statucie może być wydane postanowienie, że gdyby zwołane zgromadzenie stowarzyszenia nie doszło do kompletu, potrzebnego do wydawania uchwał, członkowie, którzy przyszli na zgromadzenie, przeczekawszy godzinę, mają mieć prawo prowadzić ważne obrady nad porządkiem dziennym i wydawać ważne uchwały, o ile nie chodzi o szczególne sprawy, do których uchwalania przepisuje ustawa lub statut obecność pewnej, z góry określonej ilości członków.

O ile w tej ustawie niema odmiennych postanowień w tym względzie, uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.

§ 119 b.

Przy wyborach winni uprawnieni do wybierania oddawać kartki głosowania na odnośnem zgromadzeniu wyborczem osobiście. Rodzaj legitymacji określony będzie w statucie.

Protesty przeciw dokonanyim wyborom wnosić należy w terminie 14-dniowym do władzy przemysłowej pierwszej instancji, która ma rozstrzygać w tym względzie.

W statucie może być postanowione, że wybory mogą się odbywać według potrzeby także w kilku lokalach równocześnie, przyczem uprawnionych do wyboru przydzielić należy do poszczególnych lokali według ich przynależności miejscowej lub w porządku alfabetycznym.

§ 119 c.

Zakres działania zgromadzenia stowarzyszenia.

Do zakresu działania zgromadzenia stowarzyszenia należą następujące sprawy:

- a) strzeżenie i roztrząsanie interesów przedsiębiorców przemysłowych, należących do stowarzyszenia, o ile popieranie tych interesów należy do celów stowarzyszenia, tudzież wydawanie uchwał w tej mierze;
- b) wybór prełożenia stowarzyszenia i członków wydziału sądu polubownego, oraz wydziału pośrednictwa w pracy ze stanu przedsiębiorców, przewidzianego w § 116 tym, ustępie 3cim, niemniej też wybór członków ze stanu przedsiębiorców do zarządu, do wydziału nadzorczego i na walne zgromadzenie kasy chorych stowarzyszenia (§ 121), w końcu wybór reprezentantów stowarzyszenia na zgromadzenie związkowe związku stowarzyszeń;
- c) sprawdzanie i aprobowanie zamknięć rachunkowych i preliminarzy rocznych, odnoszących się do gospodarki w stowarzyszeniu, oraz oznaczanie kwoty, która ma być uzyskana przez pobór opłat od członków;
- d) systemizowanie płatnego personelu pomocniczego;
- e) wydawanie uchwał co do tworzenia zakładów naukowych, oznaczonych w § 114, lit. e, i co do zaprowadzania zmian w ich ustroju; nadto wydawanie uchwał co do zakładania, przekształcania i rozwiązywania stowarzyszeniowych kas chorych w myśl §§ów 121go do 121 i, oraz co do przystępowania do innych kas chorych;
- f) wydawanie uchwał co do uregulowania kwestyi, dotyczących się uczniów stowarzyszenia, a w szczególności co do czasu nauki, egzaminu terminatorskiego i egzaminu na czeładnika;
- g) uchwały zasadnicze co do zakładania instytucji stowarzyszenia dla celów nauki i pracy, oraz dla celów zapomogowych i gospodarczych,

tudzież co do przeistaczania i zwijania takich instytucji, jakoteż co do przystępowania do istniejących już instytucji tego rodzaju;

- h) wydawanie uchwały na zaprowadzenie egzaminów na majstrów w przemysłach rękodzielniczych, tudzież uchwalanie odnośnego regulaminu egzaminowego;
- i) wydawanie uchwał co do statutu stowarzyszenia i jego zmian;
- k) wydawanie uchwał co do statutu osobnych stowarzyszeniowych kas chorych dla uczniów;
- l) wydanie stosownych postanowień co do tego, kiedy dzienny czas pracy ma się rozpoczynać i kończyć, co do przestanków w pracy, co do czasu i wymiaru wynagrodzenia robotników i co do terminu wypowiadania (§ 114 b);
- m) wydawanie uchwał w sprawach, o których była mowa w §§ach 115 b, 115 h, 115 k i 115 u, oraz postanowień co do uiszczania za ubogich członków wkładek do kasy, wzmiankowanej w § 115 h, z funduszu zapomogowego (§ 115 w);
- n) wydawanie uchwał co do przystąpienia do pewnej kasy w myśl §u 115 h, względnie do kasy związkowej (§ 130 d, ustęp 2gi), tudzież uchwał co do wystąpienia z nich (§ 115 u);
- o) wydawanie uchwał w sprawach, wspomnianych w § 115 x;
- p) wydawanie uchwał co do urządzenia i statutu instytucji pośrednictwa w pracy w łonie stowarzyszenia, względnie co do przeniesienia tego pośrednictwa na pewien związek lub publiczne biuro stręczenia pracy (§ 116 ty);
- q) wydawanie uchwały w kwestyi, czy w stowarzyszeniach, liczących ponad 500 członków, zgromadzenie stowarzyszenia ma być tworzone z delegatów (§ 119 ty);
- r) wydawanie uchwały o tem, czy poszczególne czynności stowarzyszenia mają być poruczone mężom zaufania (§ 119 h);
- s) wydawanie uchwały co do przystąpienia do dobrowolnego związku stowarzyszeń, tudzież co do wystąpienia z niego;
- t) rozporządzanie majątkiem, należącym do stowarzyszenia; ten majątek, jak i dochody z niego, mogą być użyte tylko na cele stowarzyszenia
- u) wydawanie uchwał w innych ważnych sprawach, określonych szczegółowo w statucie.

Z potrzebnymi przedłożeniami występować ma przed zgromadzeniem prełożenie stowarzyszenia, które też co roku winno składać sprawozdanie z czynności, ze szczególnem uwzględnieniem spraw, dotyczących uczniów stowarzyszenia.

Przełożenstwo stowarzyszenia.

§ 119 d.

Przełożenstwo stowarzyszenia składa się z przełożonego, jego zastępcy i wydziału. Okres urzędowania członków przełożenstwa stowarzyszenia trwa z reguły trzy lata, po upływie których mogą być wybrani na nowo.

§ 119 e.

Przełożonego i jego zastępcę wybiera zgromadzenie stowarzyszenia bezwzględną większością głosów. Gdyby głosowanie do takiej większości nie dobiegło, natenczas przy wyborze ściślejszym winni się wyborcy ograniczyć do tych dwóch osób, które otrzymały względnie największą ilość głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los, kto ma być poddany wyborowi ściślejszemu, względnie uważany za wybranego przy tym wyborze.

O tem, kto został wybrany przełożonym i zastępcą przełożonego, należy uwiadomić władzę przemysłową. Władza przemysłowa może wybór uznać za nieważny tylko w takim razie, gdy doszedł do skutku sposobem ustawie przeciwnym lub gdy wybrany nie posiada według ustawy prawa wybieralności (§ 118), w którym to razie zarządzić należy natychmiast nowy wybór.

Przełożony, a w razie przeszkody jego zastępca, reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz, kieruje prowadzeniem wszelkich spraw, nadzoruje je i podpisuje wszelkie wygotowania.

Statut stowarzyszenia może poruczać przełożonemu jeszcze specjalne czynności i nadawać specjalne upoważnienia.

Personal pomocniczy, systemizowany przez zgromadzenie stowarzyszenia, podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, który też odpowiada za jego działalność.

Ustanawianie i oddalanie personalu pomocniczego jest rzeczą przełożenstwa stowarzyszenia, które ma przytem uwzględniać postanowienia, względnie umowy, obowiązujące co do poszczególnych stosunków służbowych.

Do zawiadywania czynnościami kancelaryjnymi i do sprawowania czynności kasowych można ustanawiać tylko osoby, zasługujące na zaufanie i posiadające odpowiednie ogólne wykształcenie i zawodową praktyczną znajomość rzeczy.

§ 119 f.

Wydział stowarzyszenia składa się z ustanowionej statutem ilości członków i zastępców.

Członków wydziału i zastępców członków wybiera zgromadzenie stowarzyszenia ze swego łona w ten sposób, aby w stowarzyszeniach, obejmujących w sobie różne przemysły, uwzględnione były

w stosowny sposób poszczególne rodzaje przemysłów. Wybór ten winien odbywać się w myśl §u 119 e.

Przełożony stowarzyszenia zwołuje wydział na posiedzenia, które odbywają się pod jego przewodnictwem.

Statutowi zastrzeżone jest postanowienie, o ile pomocnikom można przyznać reprezentację w wydziale stowarzyszenia.

§ 119 g.

Do zakresu działania przełożenstwa stowarzyszenia należą wszelkie sprawy, które nie są zastrzeżone zgromadzeniu stowarzyszenia, względnie wydziałowi polubownemu, organom stowarzyszeniowej kasy chorych (§ 121) lub osobnym funkcyjaryuszom kasy dla członków stowarzyszenia (§ 115 l).

W szczególności należy do przełożenstwa stowarzyszenia nadzorowanie instytucji stowarzyszenia utworzonych w celach nauki i pracy, oraz w celach zapomogowych i gospodarczych, i regularne zdawanie sprawy ze stosunków w tych instytucjach przed zgromadzeniem stowarzyszenia.

§ 119 h.

Stowarzyszenia, których okrąg jest tak rozległy, że komunikowanie się ich z członkami i uczestnikami jest bardzo utrudnione, mogą dla pośrednictwa w tem komunikowaniu się, oraz dla utrzymywania w ewidencji członków i uczestników, do czego stowarzyszenie jest obowiązane, również do załatwiania poszczególnych czynności w poręczonym zakresie, na przykład zapisu uczniów, interwencji przy zawieraniu umów o naukę, potwierdzania świadectw pracy, ustanowić na podstawie uchwały zgromadzenia stowarzyszenia mężów zaufania, którzy wybrani będą z łona tego zgromadzenia. Mężowie zaufania odpowiadają osobiście za sumienne wykonywanie poręczonych sobie czynności.

Przełożenstwo stowarzyszenia i mężowie zaufania schodzą się od czasu do czasu na wspólne posiedzenia, na których mężowie zaufania zdają sprawę ze spraw stowarzyszenia w poręczonym sobie okręgu.

Szczegółowe postanowienia co do wyboru, okresu urzędowania i zakresu działania mężów zaufania winne być zawarte w statucie stowarzyszenia.

Osoby, wybrane na mężów zaufania, należy wskazać władzy przemysłowej, a stowarzyszenie winno się nadto postarać o stosowne ogłoszenie każdorazowego ustanowienia mężów zaufania.

§ 119 i.

Przełożenstwo stowarzyszenia i wydział pomocników mogą na wniosek jednej lub drugiej strony

schodzić się na wspólne obrady, dotyczące szczególnie ważnych przedmiotów, które obchodzą zarówno obie strony.

Zgromadzenie pomocników.

§ 120.

Pomocnicy winni ukonstytuować się jako zgromadzenie pomocników i jako takie wybrać ze swego łona, każdym razem na przeciąg trzech lat, przełożonego, zastępcę przełożonego i taką ilość wydziałowych i ich zastępców, jaka będzie przepisana w statucie.

O tem, kto został wybrany przełożonym i zastępcą przełożonego, donieść należy tak władzy przemysłowej, jak i przełożёнству stowarzyszenia. Władza przemysłowa może uznać wybór nieważnym tylko wtedy, gdy doszedł do skutku sposobem ustawie przeciwnym lub gdy wybrany nie posiada według ustawy biernego prawa wyboru (§ 118), w którym to razie należy zarządzić natychmiast nowy wybór.

Zgromadzenie pomocników składa się ze wszystkich uprawnionych do głosowania pomocników, zostających w obowiązku u przemysłowców, zjednoczonych w stowarzyszenie.

Pomocnicy, którzy są bez zajęcia nie całych sześć tygodni, mogą brać dalej udział w zgromadzeniu pomocników i sprawować dalej powierzone sobie czynności. Statutem może ten okres być przedłużony aż do sześciu miesięcy.

O ile chodzi o zgromadzenia pomocników, do których należy więcej jak 500 uprawnionych do głosowania pomocników, może być postanowione w statucie, że na podstawie ukwalifikowanej uchwały zgromadzenia pomocników zgromadzenie to tworzone być ma z delegatów, o ile nie chodzi o dokonanie wyboru, lecz o narady nad innymi przedmiotami. Przytem stosowną ordynacją wyborczą zapewnić należy reprezentację także mniejszości.

Statut (§ 120 e) winien zawierać szczegółowe postanowienia co do ilości delegatów i co do ich wyboru.

Ilość delegatów musi wynosić najmniej pięć od sta ilości pomocników, należących do stowarzyszenia, i być przynajmniej trzy razy większą od ilości członków wydziału pomocników.

Przełożёнству stowarzyszenia przysłuży prawo wydelegowania na zgromadzenie pomocników dwóch do sześciu przedsiębiorców przemysłowych, którzy mogą brać w niem udział z głosem doradczym.

§ 120 a.

Zgromadzenie pomocników zwołuje za pierwszym razem władza przemysłowa, a w razach następnych przełożony tego zgromadzenia, i to najmniej

raz na rok, a gdyby ponadto zachodziła potrzeba zwołania, tylko po zasięgnięciu poprzód zezwolenia przełożёнства stowarzyszenia.

Gdyby przełożёнство stowarzyszenia odmówiło zezwolenia na zwołanie zgromadzenia pomocników, może przełożony tego zgromadzenia zwrócić się do władzy przemysłowej, aby rozstrzygnęła, czy odmówienie zezwolenia było słuszne, czy nie.

W przypadkach, w których zgromadzenie pomocników pokrywa koszta zwołania i odbycia zgromadzenia z osobnych opłat, nałożonych na pomocników (§ 120 b, lit. f), nie potrzeba zezwolenia przełożёнства stowarzyszenia, przewidzianego w ustępie 1szym.

Gdy miejsce przełożonego i zastępcy przełożonego nie jest obsadzone, natenczas w celu dokonania wyboru tych funkcyonaryuszów zwołuje pomocników na zgromadzenie władza przemysłowa, która do rozpisania i przeprowadzenia wyboru może wydelegować także przełożonego stowarzyszenia.

O każdym zwołaniu zgromadzenia pomocników należy zrobić wczas doniesienie tak do przełożёнства stowarzyszenia, jak i do władzy przemysłowej, z wyszczególnieniem przedmiotów porządku dziennego, a wspomniana władza może dla czuwania nad zgodnem z ustawą postępowaniem wydelegować swego komisarza.

Co się tyczy kwalifikacyi zgromadzenia pomocników do wydawania uchwał, stosować należy w sposób analogiczny postanowienia §u 119 a.

Zakres działania zgromadzenia pomocników.

§ 120 b.

Do zakresu działania zgromadzenia pomocników (§ 120) należy:

- a) strzeżenie i roztrząsanie interesów pomocników, należących do stowarzyszenia, i wydawanie uchwał w tym względzie, o ile popieranie tych interesów wchodzi w zakres celów stowarzyszenia (§ 114ty);
- b) wybór przełożonego, zastępcy przełożonego, członków wydziału pomocników i ich zastępców;
- c) wybór członków wydziału sądu polubownego (§ 122gi), wybór zarządu, wydziału nadzorczego, a ewentualnie także delegatów na walne zgromadzenie kasy chorych ze stanu pomocników (§§y 121 c, 121 d i 121 f); nadto wybór członków do wydziału stowarzyszeniowej instytucji strzeżenia pracy (§ 116ty);
- d) naradzanie się i powzięcie uchwał w przedmiocie statutu zgromadzenia pomocników, tudzież wydawanie opinii co do statutu wydziału

instytucji stręczenia pracy w łonie stowarzyszenia (§ 116ty, ustęp 2gi);

e) naradzanie się i powzięcie uchwał w przedmiocie postanowień, mających się wydać w myśl §u 114 b, a dotyczących początku i końca dziennego czasu pracy, przestanków w pracy, czasu i wymiaru wynagrodzenia robotników i terminu wypowiedzania;

f) naradzanie się i powzięcie uchwały co do tego, czy drogą postanowień statutowych ma być zaprowadzony pobór osobnych opłat od pomocników dla pokrywania kosztów, wynikających z czynności wydziału pomocników i zgromadzenia pomocników.

Ta uchwała musi być powzięta większością dwóch trzecich obecnych, do głosowania uprawnionych. Każdorazowe ustanowienie takich opłat podlega zatwierdzeniu władzy przemysłowej, której też przedłożyć należy co roku sprawozdanie z dorocznego zgromadzenia i z przeprowadzonych należyte wyborów, tudzież rachunek końcowy, opatrzone należnymi załącznikami, który musi mieć podpis przełożonego i dwóch wydziałowych.

Zażalenia przeciw uchwałom zgromadzenia pomocników należy wnosić w terminie 14-dniowym do władzy przemysłowej pierwszej instancji.

§ 120 c.

Wyborów winni uprawnieni do głosowania pomocnicy dokonywać w sposób przez statut przepisany i w terminach, statutem ustanowionych. Kartki głosowania muszą uprawnieni do wybierania oddawać przy wyborze w każdym razie osobiście w odnośnych lokalach wyborczych.

Statut może zawierać w sobie postanowienie, że wybory mogą się w razie potrzeby odbywać równocześnie także w kilku lokalach wyborczych, do których przydzielić należy uprawnionych do wybierania bądź według ich przynależności miejscowej, bądź w porządku alfabetycznym.

Protesty przeciw przeprowadzonym wyborom należy wnosić w 14-dniowym terminie do władzy przemysłowej pierwszej instancji, która ma je rozstrzygać.

§ 120 d

Do wydziału zgromadzenia pomocników (wydziału pomocników) należy załatwianie bieżących czynności zgromadzenia pomocników, dyskusja wstępna nad przedmiotami obrad, których uchwalanie jest zastrzeżone temu zgromadzeniu, jakoteż w ogólności załatwianie wszystkich spraw, przydzielonych mu ustawą lub statutem, o ile ich uchwalenie nie jest zastrzeżone zgromadzeniu pomocników.

Wydział zgromadzenia pomocników ma prawo zwracać się z życzeniami, opiniami i zażaleniami w sprawach pomocników tak do związku stowarzyszeń, jak i do władz.

§ 120 e.

Każde zgromadzenie pomocników musi mieć swój statut, regulujący w ramach postanowień zasadniczych §§ów 120 do 120 d zakres działania przełożonego i wydziału zgromadzenia pomocników, oraz działalność, prawa i obowiązki tego zgromadzenia, tudzież ilość wydziałowych i ich zastępców. Ten statut podlega po zaopiniowaniu przez stowarzyszenie zatwierdzeniu władzy.

§ 120 f.

O ileby w łonie pewnego stowarzyszenia miało stosownie do §u 106go, ustępu 5go, być utworzone dla uczestników, używanych do podrzędnych posług w przemyśle (§ 73ci, lit. d), odrębne zgromadzenia robotników, stosowane być mają do nich przepisy poprzednich §§ów 120 do 120 e w sposób analogiczny.

Kasa chorych.

§ 121.

Stowarzyszenia mogą dla wspierania swych uczestników (pomocników i uczniów) w razie choroby, względnie dla płacenia kwoty pogrzebowej, zakładać i utrzymywać osobne instytucje (kasy chorych) lub przystąpić do pewnej istniejącej już kasy chorych, urządzonej według ustawy z dnia 30. marca 1888, Dz. u. p. Nr. 33.

Dla ubezpieczenia uczniów mogą jednakże stowarzyszenia zakładać osobne instytucje (kasy chorych dla uczniów), a istniejące już kasy tego rodzaju nadal utrzymywać.

Do kas chorych winni płacić wkładki członkowie stowarzyszenia i zatrudnieni u nich pomocnicy (§ 106ty, ustęp 4ty). Kwoty, przypadające na uczniów, mają odnośni członkowie stowarzyszenia płacić w zupełności z własnych zasobów.

Wkładki pomocników nie mogą wynosić więcej jak 3 od sta płacy zarobkowej.

Wkładki na ubezpieczenie, które płacone być mają za uczniów, należy ustanowić statutem, a wymiar ich może być odmiennym od wymiaru wkładek reszty członków kasy.

Do stowarzyszeniowych kas chorych stosowane będą zresztą postanowienia §u 58go ustawy z dnia 30. marca 1888, Dz. u. p. Nr. 33, w układzie, zmienionym ustawą z dnia 4. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 39.

Za uczniów, którzy w razie słabości zostają na utrzymaniu domowym bądź u majstra, bądź u swych krewnych lub u swego opiekuna, płacić należy zasiłki pieniężne dla chorych jako wynagrodzenie zato utrzymanie wymienionym powyżej osobom.

Statut kasy może zawierać w sobie postanowienie, że ci pomocnicy, którzy występują z zatrudnienia, uzasadniającego uczestnictwo w kasie w charakterze członka, a nie przechodzą do zatrudnienia, na zasadzie którego stają się członkami innej kasy chorych (§ 11ty ustawy z dnia 30. marca 1888, Dz. u. p. Nr. 33), mogą tak długo być dobrowolnie nadal członkami kasy, dopóki przebywają w królestwach i krajach, w Radzie państwa reprezentowanych, i uiszczają w pełnej kwocie wkładki statutem przepisane i dopóki nie rozpoczną wykonywania jakiegoś przemysłu samoistnie (jako przedsiębiorcy przemysłowi lub dzierżawcy). Uczestnictwo takich pomocników, a jednocześnie z niem i prawo do pobierania świadczeń z kasy, wygasa, gdyby nie zapłacili wkładek przez sześć następujących po sobie tygodni. Nadto w statucie kasy może być przewidziane co do robotników, zatrudnionych w przemyśle sezonowych, że mogą sobie zapewnić uczestnictwo w kasie chorych także na czas sezonu martwego, płacąc stosownie podwyższone wkładki, i to w całości z własnych zasobów.

Członkowie stowarzyszenia winni przepisane statutem wkładki pomocników, o ile zapadają w czasie, gdy pomocnicy u nich pracują, i o ile wkładek tych nie uiszczają do kasy chorych stowarzyszenia pomocnicy, oddawać zarządowi kasy na rachunek płacy zarobkowej.

Członkowie stowarzyszenia winni swych robotników, obowiązanych do wstąpienia do kasy chorych, zgłosić do tej kasy najpóźniej trzeciego dnia po rozpoczęciu się zatrudnienia, a każdego robotnika, występującego z obowiązku, wypisać najpóźniej trzeciego dnia po ustaniu stosunku pracy.

Członkowie stowarzyszenia, którzyby nie uczynili zadość temu obowiązkowi zgłoszenia, są obowiązani, niezawisłe od kary, której podpadną, zapłacić nie tylko dodatkowo wszystkie wkładki ubezpieczenia, lecz nadto zwrócić wszystkie wydatki, któreby kasa na zasadzie przepisu ustawy lub statutu poczyniła dla wsparcia osób zgoła niewpisanych lub wpisanych dopiero po zachorowaniu.

Prowadzenie spraw i administracja w stowarzyszeniowych kasach chorych musi się odbywać samoistnie i niezawisłe od innych instytucji pomocowych, istniejących ewentualnie w łonie stowarzyszenia.

Wkładki do kasy chorych, przepisane statutem, mogą być ściągane drogą administracyjną.

Fundusze kasy chorych mogą być obracane tylko na cele kasy.

§ 121 b.

Każda stowarzyszeniowa kasa chorych musi mieć swój statut, który winien zawierać postanowienia:

- a) co do nazwy, celu, siedziby i zakresu kasy;
- b) co do wymiaru wkładek, które uiszczają mają pomocnicy, i co do wymiaru wkładek przedsiębiorców przemysłowych, a nadto co do sposobu wpłacania wkładek;
- c) co do wymiaru i sposobu płacenia wkładek, które uiszczają członkowie stowarzyszenia za uczniów;
- d) co do warunków, sposobu i zakresu wsparć, przez kasę wydawać się mających;
- e) co do przewidzianego w § 121ym, ustępie 8ym, dalszego nałożenia do kasy tych pomocników, którzy występują ze stosunku pracy, uzasadniającego ich uczestnictwo w kasie w charakterze członków;
- f) co do ustanawiania zarządu, zakresu i czasu trwania jego upoważnień i co do reprezentacji członków stowarzyszenia w tym wydziale;
- g) co do organów nadzorczych, które mają być dodane zarządowi do boku i co do form manipulacji kasowej;
- h) co do składu i zwoływania walnego zgromadzenia członków, co do wymogów, potrzebnych do powzięcia ważnych uchwał i co do uprawnień do głosowania członków stowarzyszenia;
- i) co do zastępstwa kasy na zewnątrz i co do form aktów prawnie obowiązujących;
- k) co do formy, w jakiej wydawane być mają obwieszczenia kasy;
- l) co do warunków zmiany statutów;
- m) co do systemizowania płatnego personelu pomocniczego kasy.

§ 121 c.

Kasa chorych musi mieć zarząd, którego dwie trzecie mają się składać z pomocników, a jedna trzecia z członków stowarzyszenia. Członków ze stanu pomocników wybiera zgromadzenie pomocników, a członków ze stanu przedsiębiorców zgromadzenie stowarzyszenia. Zarząd reprezentuje kasę na zewnątrz, załatwia wszystkie jej czynności, oraz rozstrzyga i zarządza we wszystkich sprawach, które nie są wyraźnie zastrzeżone walnemu zgromadzeniu.

§ 121 d.

Dla kontroli prowadzenia interesów, oraz dla sprawdzania rachunków i wydawania o nich

opinii musi być przydany do boku zarządu stały wydział, którego dwie trzecie części wybiorą również pomocnicy ze swego grona, a jedną trzecią część przedsiębiorcy z pomiędzy siebie.

§ 121 e.

Zakres czynności walnego zgromadzenia, zarządu i wydziału nadzorczego musi być w statucie dokładnie określony, a walnemu zgromadzeniu mają być zastrzeżone w szczególności następujące sprawy:

- a) wydawanie uchwał o rocznem sprawozdaniu zarządu i udzielanie mu absolutorium;
- b) układanie statutów, wydawanie uchwał co do późniejszych ich zmian i co do zlania się kasy z innemi kasami chorych, odpowiadającymi warunkom ustawowym;
- c) wydawanie uchwał co do zaciągania pożyczek, przekraczających wyliczone statutem granice;
- d) wydanie uchwały, dotyczącej rozwiązania kasy (§ 121 h, ustęp 4ty, punkt 2gi).

§ 121 f.

Na walnem zgromadzeniu każdy obecny członek (pomocnik) ma jeden głos, a uczniowie ani nie biorą udziału w obradach ani nie mają prawa głosowania.

Walne zgromadzenie może być utworzone także z delegatów, którzy mają być wybrani z pomiędzy członków do głosowania uprawnionych.

Walne zgromadzenie musi być utworzone z delegatów, jeżeli kasa liczy więcej jak 300 członków.

W statucie muszą być zawarte szczegółowe postanowienia co do ilości delegatów i co do ich wyboru.

Ilość delegatów musi być najmniej pięć razy większa od ilości członków zarządu.

§ 121 g.

Członkowie stowarzyszenia mają prawo do połowy przysługujących pomocnikom głosów na walnem zgromadzeniu, względnie zgromadzeniu delegatów, i mogą dać się zastępować przez pełnomocników.

§ 121 h.

Po raz pierwszy zwołuje walne zgromadzenie stowarzyszeniowej kasy chorych władza przemysłowa, która może w tym celu wydelegować także jednego

z członków zwierzchności gminnej, względnie, o ile w odnośnem miejscu istnieje już stowarzyszenie, przełożony stowarzyszenia, a w razach następnych zarząd kasy (§ 121 c).

Statut kasy chorych podlega zatwierdzeniu władzy politycznej krajowej, która w razie, gdyby uchwalenie statutu i tak już nie było rzeczą zgromadzenia stowarzyszenia (§ 119 c, lit. k), wysłucha poprzód opinii stowarzyszenia.

Prowadzenie interesów kasy chorych zostaje pod nadzorem władzy przemysłowej. Władza ta ma prawo przeglądać każdej chwili wszystkie książki i rachunki kasy i kasę szkontować i ma obowiązek czuwania nad ścisłym przestrzeganiem statutów. Władza nadzorcza winna przy odnośnych czynnościach urzędowych posługiwać się obznajomionymi z rzeczą organami, które jej wskaże polityczna władza krajowa.

Władza polityczna krajowa może zarządzić rozwiązanie stowarzyszeniowej kasy chorych:

1. w razie kilkakrotnych znacznych nieprawidłowości w gospodarce kasowej lub w razie gdyby w kasie panowały stosunki, sprzeczne z ustawą, a nie usunięto ich mimo zawezwania ze strony władzy nadzorczej;

jeżeli rozwiązanie stowarzyszeniowej kasy chorych zostało uchwalone przez zgromadzenie stowarzyszenia i przez walne zgromadzenie kasy, w obu przypadkach większością dwóch trzecich głosów wszystkich obecnych.

Rozwiązanie kasy należy zarządzić, gdy stowarzyszenie przestanie istnieć.

Jednocześnie z zarządzeniem rozwiązania wydać należy potrzebne natychmiast postanowienia co do wstąpienia członków kasy do innych kas chorych. Majątku rozwiązanej kasy użyć należy przedewszystkiem na pokrycie ewentualnych długów i na zaspokojenie pretensyj do wsparcia, powstałych już przed rozwiązaniem. Pozostająca ewentualnie reszta majątku dostaje się tej kasie, do której stowarzyszenie przystępuje; gdyby kasa została rozwiązana z urzędu z tego powodu, że stowarzyszenie przestało istnieć, natenczas wspomnianą resztę majątku przyznać należy tej gminie, w której rozwiązana kasa miała siedzibę, oznaczając zarazem sposób jej użycia.

§ 121 i.

Postanowienia §§ów 121go do 121 h stosowane będą analogicznie do tych kas chorych stowarzyszeniowych, które są utworzone wyłącznie dla uczniów, z podanemi tu poniżej zmianami.

Do zarządu takich kas mogą być statutem powołane albo organa administracyjne stowarzyszenia albo też specjalne organa zawiadowcze. W pierwszym z tych dwóch przypadków utworzyć należy

dla nadzorowania sprawowania czynności wydziału nadzorczy, do którego mogą należeć tylko tacy członkowie stowarzyszenia, którzy trzymają uczniów.

Jeżeli do zawiadywania kasą będą ustanowione osobne organa administracyjne (zarząd, wydział nadzorczy, walne zgromadzenie), natenczas walne zgromadzenie składać się będzie wyłącznie tylko z tych członków stowarzyszenia, którzy trzymają uczniów. Członków zarządu i wydziału nadzorczego wybiera w takim razie walne zgromadzenie.

Istniejące już kasy chorych dla uczniów winny w terminie, który wyznaczy Minister handlu, przekształcić się stosownie do przepisów niniejszej ustawy, gdyż w razie przeciwnym przekształcenia tego dokona z urzędu władza polityczna krajowa.

Wydział sądu polubownego.

§ 122.

Do załatwiania sporów, określonych w § 114 tym, lit. *h*, utworzony będzie wydział sądu polubownego (rozjemczego).

Właściwość tego wydziału będzie uzasadniona tem, że obie strony, spór wiodące, poddadzą mu się pisemnie. Gdy jedna strona odwołuje się do wydziału polubownego, chociaż takie poddanie się poprzednio nie nastąpiło, właściwość wydziału uzasadniona będzie tem, że strona przeciwna na skutek wystosowanego do niej zawezwania jawi się przed wydziałem i uzna jego właściwość.

Ilość członków wydziału sądu polubownego, szczegółowe postanowienia co do ich wyboru, co do okresu i kolei ich urzędowania, co do wyboru przewodniczącego i jego zastępcy i co do okresu urzędowania tych ostatnich, uregulowane będą osobnym statutem, który ma być zatwierdzony przez polityczną władzę krajową.

Przy układaniu statutu należy kierować się następującymi zasadami:

1. Wydział polubowny musi się składać z takiej samej ilości członków ze stanu przedsiębiorców i z takiej samej ze stanu pomocników. Ilość członków musi wystarczać do należytego obsadzenia sądu polubownego w myśl przepisu § 123go.

2. Każdoczesnego przewodniczącego wydziału polubownego i jego zastępcę wybierają członkowie wydziału z pomiędzy siebie. Obaj ci funkcyonaryusze mogą należeć tak do stanu przedsiębiorców, jak i do stanu pomocników. Wybierani będą przez ogół członków wydziału bezwzględną większością głosów. Gdy w terminie, który będzie postanowiony w statucie, do takiej większości nie dojdzie, natenczas

obaj funkcyonaryusze mają na okres urzędowania, przewidziany w statucie, należeć naprzemian do stanu przedsiębiorców i do stanu pomocników. Przytem przestrzegać należy tej zasady, że przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego ze stanu przedsiębiorców mają wybierać członkowie wydziału ze stanu pomocników, a przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego ze stanu pomocników członkowie wydziału ze stanu przedsiębiorców.

§ 126.

Statuty.

W granicach postanowień zasadniczych tego rozdziału należy dla każdego stowarzyszenia ułożyć osobny statut i przedłożyć go politycznej władzy krajowej do zatwierdzenia.

Statut ten ma zawierać w sobie przedewszystkiem szczegółowe postanowienia:

- a) co do nazwy, siedziby, celu i zakresu stowarzyszenia, oraz co do utrzymywania w ewidencji jego członków i uczestników;
- b) co do praw i obowiązków członków;
- c) co do zgromadzenia stowarzyszenia, warunków ważności jego uchwał i zastrzeżonych mu spraw;
- d) co do ilości ewentualnych delegatów i co do ich wyboru (§ 119ty);
- e) co do postępowania przy wyborach i co do rodzaju legitymacji;
- f) co do zakresu działania przełożenstwa stowarzyszenia i przełożonego;
- g) co do składu przełożenstwa, oraz co do obrad i traktowania spraw w przełożenstwie;
- h) co do warunków ważności uchwał w przełożenstwie stowarzyszenia;
- i) co do wyboru, okresu urzędowania i zakresu działania mężów zaufania (§ 119 *h*);
- k) co do ewentualnego ustanowienia sekcji zawodowych, co do ich zadań, co do sposobu obrad i traktowania spraw w tych sekcjach;
- l) co do sposobu wymierzania i poboru opłat;
- m) co do wymiaru ustanowionej ewentualnie należitości inkorporacyjnej od świeżo wstępujących członków, oraz opłaty za zapis i wyzwolenie uczniów;
- n) co do pieczy o uregulowanie spraw, dotyczących uczniów, a w szczególności co do sto-

sunku ich ilości do ilości pomocników w poszczególnem przedsiębiorstwie przemysłowem, a nadto też, o ile chodzi o przemysły ręko-dzielnicze, postanowienia zasadnicze co do sposobu odbywania egzaminów terminator-skich, niezawisłe od dotyczących regulaminów egzaminowych;

- o)* co do urzędu przewidzianej w § 114 tym, lit. *h*, instytucji sądu polubownego do załatwiania sporów między członkami stowarzyszenia;
- p)* co do zarządu majątku stowarzyszenia;
- q)* co do nakładania kar porządkowych (§ 125 ty), które, gdy są wynierzone jako kary pieniężne, dostawać się mają kasie stowarzyszenia, o ile nie ma mieć zastosowania przepis § 115 go *w*;
- r)* co do warunków, pod jakimi poszczególne osoby, stojące poza stowarzyszeniem, mogą być zapraszane do udziału w zgromadzeniach stowarzyszenia.

Statuty związanych ze stowarzyszeniami instytucji i zakładów podlegają również zatwierdzeniu, przewidzianemu w ustępie 1 ym.

Co do instytucji i zakładów w celach nauki, są miarodajne specjalne postanowienia, które w danej chwili mają moc obowiązującą.

§ 127.

Nadzór.

Stowarzyszenia i związane z nimi instytucje i zakłady podlegają nadzorowi tej władzy przemysłowej, w której okręgu przełożenie stowarzyszenia ma według statutów swą siedzibę.

Władza przemysłowa rozstrzyga zażalenia przeciw uchwałom zgromadzenia i przełożenia, oraz innych wydziałów, o ile ustawowo nie jest przewidziany inny sposób zaczepiania tych uchwał, i to zawsze po poprzednim wysłuchaniu obu stron.

Władza przemysłowa winna dla czuwania nad zgodnem z ustawą i statutami postępowaniem w stowarzyszeniach ustanowić osobnych komisarzy.

Ma ona prawo wglądać każdej chwili w książki, rachunki, wykazy i inne zapiski stowarzyszenia i rewidować jej kasy.

Władza przemysłowa ma także prawo nakładania kar porządkowych aż do 100 K na takich przełożonych stowarzyszenia lub ich zastępców, którzy kilkakrotnie nie uczynią zadość zleceniom i zarządzeniom władzy, wystosowanym do nich na zasadzie tej ustawy lub dopuszczają się znacznego naruszenia obowiązków lub znacznych nieprawidłowości.

W razie udowodnionych nieprawidłowości w gospodarce kasowej, tudzież w razie kilkakrotnie wykniętego postępowania wbrew statutom lub nieprawidłowości w prowadzeniu spraw, może władza przemysłowa wstrzymać tymczasowo czynność przełożenia stowarzyszenia, wydać zarządzenia co do tymczasowego zawiadywania sprawami, a w danym razie złożyć członków przełożenia z urzędu, zarządzając jednocześnie nowy wybór. Rekurs przełożenia stowarzyszenia, wniesiony ewentualnie przeciw takiemu zarządzeniu, nie ma co do wstrzymania czynności przełożenia i co do zarządzenia tymczasowego zawiadywania sprawami skutku odwołującego. Nowy wybór należy po nastaniu prawomocności rozstrzygnięcia przeprowadzić niezwłocznie.

Spory w sprawach wewnętrznych stowarzyszenia zastrzeżone są wyłącznie postępowaniu administracyjnemu.

Wykonanie uchwał, powziętych należycie przez zgromadzenie stowarzyszenia, a odnoszących się do takich spraw stowarzyszenia, do załatwiania których stowarzyszenie jest ustawowo obowiązane, winna władza przemysłowa na prośbę przełożenia przeprowadzić drogą administracyjną.

§ 127 a.

Instruktorzy stowarzyszeń.

Minister handlu ma prawo ustanowić za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych w celu wspierania rozwoju stowarzyszeń potrzebną ilość instruktorów stowarzyszeń.

Zadaniem tych instruktorów będzie udzielanie rady i poparcia stowarzyszeniom i ich związkom, aby mogły osiągnąć wytyczone sobie ustawą cele, i działania w kierunku odpowiadającej celowi organizacji stowarzyszeń, ich instytucji i zakładów, oraz ich związków.

Stowarzyszenia i związki stowarzyszeń (§§ 130 c do 130 m) są obowiązane udzielać instruktorom stowarzyszeń potrzebnych wyjaśnień i dozwalać im przeglądać utrzymywane przez się wykazy, książki itp., podlegające nadzorowi władzy przemysłowej.

Instruktorzy stowarzyszeń mają być pomocni władzom przemysłowym jako organa zawodowe, wydające opinię we wszystkich ważnych kwestiach stowarzyszeń, a w szczególności tych, które się odnoszą do ich organizacji.

Instruktorzy stowarzyszeń podlegają Ministrowi handlu, od którego otrzymują instrukcje służbowe.

Ich zakres działania i ich czynność urzędową, tak wobec stowarzyszeń i ich związków jak i w stosunku do władz przemysłowych i komisarzy stowa-

rzyszeń, ureguluje drogą rozporządzenia Minister handlu za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych.

Majątek korporacji przemysłowych.

§ 128.

Jeżeli która z istniejących obecnie korporacji przemysłowych posiada majątek, a zostaje przekształcona na stowarzyszenie w myśl tej ustawy, natenczas majątek jej przechodzi na własność nowego stowarzyszenia.

Jeżeli pewna korporacja przemysłowa połączy się z innymi przemysłami w jedno stowarzyszenie, zastrzeżona jej będzie tak własność jej majątku, jak i odrębne zarządzanie tym majątkiem.

Gdy pewna korporacja przemysłowa rozwiązuje się, nie przechodząc w nowe stowarzyszenie, natenczas władza polityczna krajowa przyzna jej majątek tej gminie, w której była siedziba tej korporacji.

Gmina winna użyć tego majątku na cele przemysłowe, wychodzące na powszechny pożytek, a przede wszystkim na zakładanie i utrzymywanie przemysłowych zakładów naukowych, wysłuchawszy w tej mierze poprzód zdania stowarzyszeń, istniejących dla przemysłowców odnośnych gmin, a co do sposobu użycia winna zasięgnąć zatwierdzenia władzy politycznej krajowej.

§ 130 a.

Gdy o podział majątku wiodą układy korporacje przemysłowe ze stowarzyszeniami, albo stowarzyszenia między sobą, również gdy chodzi o takie układy w razie wyłączenia pewnych kategorii przemysłu z istniejącego stowarzyszenia, natenczas, o ile między stronami interesowanymi nie dojdzie do należytej ugody w ramach obowiązujących przepisów prawnych, rozstrzyga z uwagą na postanowienia powyższych paragrafów 128go do 130go, tudzież odnośnych statutów, władza polityczna krajowa, wysłuchawszy poprzednio izbę handlową i przemysłową, istniejący ewentualnie związek stowarzyszeń, odnośne stowarzyszenia i strony interesowane.

§ 130 b.

Stowarzyszenia są obowiązane te fundusze majątku stowarzyszenia, które przynoszą dochód, a które nie są przeznaczone na opędzanie wydatków, ciężających na stowarzyszeniu, ulokować w sposób, zapewniający bezpieczeństwo pupilarne i przechowywać je odpowiednio.

Związki stowarzyszeń.

§ 130 c.

Dla pewnych obszarów miejscowych (powiatów, okręgów izby handlowej i przemysłowej, krajów) mogą stowarzyszenia łączyć się w związki terytoryalne, lub też na zasadzie zawodowej przynależności do siebie w związki zawodowe.

Związki mogą powstawać albo bezpośrednio przez zjednoczenie się stowarzyszeń, albo też przez zjednoczenie się związków, w którym to razie powstaje związek wyższego rzędu.

Do związków wyższego rzędu mogą przystępować także takie stowarzyszenia, mające siedzibę w okręgu odnośnego związku, które nie należą do żadnego związku niższego rzędu.

Na przystąpienie stowarzyszenia do związku potrzeba uchwały zgromadzenia stowarzyszenia, a na przystąpienie związków stowarzyszeń do związków wyższego rzędu uchwały zgromadzenia związkowego.

Na wniosek pewnego związku terytoryalnego, który obejmuje w sobie najmniej okręg jednej izby handlowej i przemysłowej, zarządzi polityczna władza krajowa, że związki powiatowe, utworzone w myśl §u 130 i w okręgu tego związku, który uczynił wniosek, mają być czynne jako związki obowiązkowe.

W taki sam sposób będzie zarządzane, że w pewnych powiatach politycznych, leżących na obszarze związku, od którego wyszedł taki wniosek, stowarzyszenia, które jednoczą w sobie większość przemysłowców odnośnych powiatów, mają połączyć się w związki powiatowe według §u 130 i i być czynne jako związki obowiązkowe.

Stowarzyszenia dla przemysłu handlowego nie będą włączane do związków powiatowych, wspomnianych w poprzedzającym ustępie, gdy przystąpią do pewnego związku zawodowego.

Gdyby wspomniane w ustępie 5tym i 6tym związki powiatowe działały wbrew ustawie i statutom lub zaniedbywały stale należytego rozwijania czynności związkowej, a kilkakrotne napomnienia nie odniosły skutku, władza polityczna krajowa może odebrać im charakter związków obowiązkowych.

Dobrowolne rozwiązanie związków obowiązkowych jest niedozwolone.

§ 130 d.

Związkowe kasy chorych i kasy zapomogowe, które opierają się na zasadzie dobrowolności, winny być utworzone według przepisów ustawy z dnia 16. lipca 1892 (Dz. u. p. Nr. 202).

Założenie kasy związkowej dla członków wszystkich stowarzyszeń, do związku należących, albo dla kilku z nich, z charakterem instytucji przymu-

sowego ubezpieczenia zawisa od zgodnej uchwały (§ 115 c) odnośnych stowarzyszeń, przewidzianej w §ie 115 h, ustępie 2gim.

Kasom, wzmiankowanym w ustępie 2gim, wolno podejmować się dobrowolnego ubezpieczenia członków takich stowarzyszeń związkowych, które nie uchwałyły przymusu ubezpieczenia, a to na podstawie specjalnych umów, zawartych z odnośnemi stowarzyszeniami.

Zresztą do zakładania i materialnego popierania przez związek instytucyj dla chorych i instytucyj zapomogowych, oraz funduszków zapomogowych i przedsiębiorstw gospodarczych, mieć będą analogiczne zastosowanie postanowienia §u 115 x, przy czem jednakże w miejsce przepisów, dotyczących kwalifikacyi do wydawania uchwał, a zawartych w przytoczonym co tylko paragrafie, w ustępie 2gim do 4go, wniósł ma postanowienie, że na odnośnem zgromadzeniu związku musi być w każdym razie obecna połowa reprezentantów należących doń stowarzyszeń.

§ 130 e.

Związek stowarzyszeń będzie reprezentowany przez:

- a) zgromadzenie związku,
- b) wydział związku,
- c) przełożonego związku.

Zgromadzenie związku składa się z reprezentantów należących doń stowarzyszeń i zbiera się najmniej raz do roku. Szczegółowe postanowienia, dotyczące reprezentantów, których mają wydelegować poszczególne stowarzyszenia, zwoływania zgromadzenia związku i jego zdolności do powzięcia ważnych uchwał, winne być zawarte w statucie.

Zgromadzenie związku wybiera ze swego łona wydział związku na okres trzech lat.

Statut postanawia ilość wydziałowych i zastępców wydziałowych, którzy będą ewentualnie wybierani, przy czem należy mieć uwagę na stosowną reprezentacyę poszczególnych stowarzyszeń.

Wydział wybiera ze swego grona przełożonego i jego zastępcę na okres trzechletni.

Do związków wyższego rzędu stosowane będą powyższe postanowienia w sposób analogiczny.

§ 130 f.

Do zakresu działania zgromadzenia związku należy:

- a) obradzenie i uchwalenie statutu związkowego;
- b) wybór wydziału związku;
- c) sprawdzanie i zatwierdzenie zamknięcia rachunków i preliminarza rocznego, oraz rozporządzanie majątkiem związku;

d) postanawianie, w jakim wymiarze rozłożone być mają na poszczególne stowarzyszenia kwoty na pokrycie potrzeb związku;

e) powzięcie uchwał w ważnych sprawach, które będą szczegółowo określone w statucie;

f) powzięcie uchwały w sprawie rozwiązania związku dobrowolnego;

g) wykluczanie stowarzyszeń ze związku stosownie do postanowień statutu;

h) systemizowanie płatnego personelu pomocniczego.

§ 130 g.

Wydział związku wykonuje uchwały, powzięte przez zgromadzenie związku, i zakatwia sprawy związku; do jego zakresu działania należą wszelkie sprawy, które nie są zastrzeżone zgromadzeniu związku.

§ 130 h.

Przełożony związku, względnie jego zastępca, reprezentuje związek na zewnątrz, przewodniczy na posiedzeniach wydziału i zgromadzeniach związku i ma pieczęć o wykonanie uchwał wydziału i zgromadzenia związku.

§ 130 i.

O ile pewien związek stowarzyszeń, ograniczony statutem do obszaru pewnego powiatu politycznego (związek powiatowy), obejmuje w sobie najmniej dwie trzecie wszystkich stowarzyszeń albo wszystkie istniejące w odnośnym powiecie stowarzyszenia przemysłów rękodzielniczych, jednakże tak w jednym, jak i w drugim przypadku nie mniej jak trzy stowarzyszenia, wydział jego tworzy radę przyboczną władzy przemysłowej, której kompetencya będzie oznaczona drogą rozporządzenia.

§ 170 k.

Koszta związku należy rozdzielić na należące doń stowarzyszenia sposobem, przepisany w statucie, i ściągać je od nich według postanowień §u 115go.

Koszta związków wyższego rzędu należy rozdzielić na należące do nich związki i stowarzyszenia (§ 130 c, ustęp 3ci) sposobem, przepisany w statucie.

§ 130 l.

Statuty związków i istniejących ewentualnie w ich łonie instytucyj pobocznych, ułożone z przestrzeganiem powyższych postanowień zasadniczych, oraz uchwalone zmiany statutów, podlegają za-

twierdzeniu władzy politycznej krajowej, a gdy związek rozciąga się na kilka krajów koronnych, zatwierdzeniu Ministerstwa handlu.

Nadzór nad związkiem wykonuje władza przemysłowa, w której okręgu znajduje się jego siedziba.

Władza ta może dla czuwania nad tem, aby w związku odbywało się wszystko zgodnie z ustawą, ustanowić osobnego komisarza, a co do zażaleń przeciw uchwałom zgromadzenia związku lub wydziału, które mają być wnoszone do dni 14, winna wydawać decyzje po wysłuchaniu obu stron.

O zwołaniu zgromadzenia związku należy władzę nadzorczą uwiadomić najmniej na ośm dni przed zgromadzeniem, przedkładając zarazem porządek dzienny. Władza nadzorcza ma prawo zabronić odbycia zgromadzenia, gdy na porządku dziennym stoją przedmioty, które nie mają styczności z celami związku. Wspomnianej władzy należy donosić także z początkiem roku administracyjnego o składzie wydziału i o tem, które stowarzyszenia do związku należą, a nadto każdym razem o zmianach, jakieby zaszły w tych stosunkach, i o przeniesieniu siedziby związku.

To ostatnie doniesienie uczynić należy tak do dotychczasowej władzy nadzorczej, jak i do władzy nadzorczej nowej siedziby związku.

Przepis §u 116 e, dotyczący przedkładania rachunku końcowego, stosowany będzie do związków stowarzyszeń w sposób analogiczny.

§ 130 m.

Rozwiązanie związku dobrowolnego może zgromadzenie związku uchwalić każdej chwili większością głosów, odpowiadającą stosunkowi, który będzie określony w statucie.

Statut związku powinien na przypadek rozwiązania zawierać w sobie postanowienia, dotyczące użycia majątku związkowego, pozostającego po wypełnieniu wszelkich zobowiązań; jednakże majątek ten musi być obrócony na taki cel, któryby wyszedł na korzyść przemysłowców w okręgu związku lub ich robotników. Rozdzielenie majątku między stowarzyszenia, należące do związku, jest niedozwolone.

W razie kilkakrotnego naruszenia ustawy może polityczna władza krajowa, na której obszarze administracyjnym ma swą siedzibę władza przemysłowa, powołana do wykonywania nadzoru nad związkiem, zarządzić jego rozwiązanie.

Przeciw decyzji rozwiązującej przysługuje przełożonemu związkowi w okresie 14dniowym rekurs do Ministerstwa handlu.

Rozdział VIII.

Przekroczenia i kary.

§ 131.

Kary w ogólności.

Przekroczenia przepisów ordynacji przemysłowej będą karane:

- a) naganami;
- b) grzywnami aż do tysiąca koron;
- c) aresztem aż do trzech miesięcy;
- d) odebraniem prawa trzymania uczniów lub młodocianych robotników na zawsze lub na jakiś czas;
- e) odjęciem uprawnienia przemysłowego raz na zawsze albo na pewien czas.

Szczególne przypadki działań karygodnych.

§ 132.

Karze pieniężnej od pięciu do pięciuset koron podpadają w szczególności ci, którzy:

- a) wykonują samoistnie przemysł, nie zgłosivszy go, albo, o ile przemysł ten podlega koncesyi, nie wyjednałszy nań koncesyi;
- b) pomimo zarządzonego wstrzymania przemysłu wykonują go dalej;
- c) rozpoczynają ruch w jednym z zakładów przemysłowych, oznaczonych w rozdziale IIIcim, nie otrzymawszy poprzód wymaganego prawomocnego pozwolenia władzy;
- d) działają wbrew przepisom, dotyczącym poszukiwania zamówień na towary i sprzedaży obnośnej.

§ 133.

Karze pieniężnej od dwudziestu do tysiąca koron podpadają ci, którzy:

- a) działają wbrew zarządzeniom, dotyczącym przyjmowania i zatrudniania pomocników i uczniów, oraz postępowania z nimi;
- b) przemysłowcy, wzmiankowani w §ie 53cim, skoro wstrzymali ruch przemysłowy bez doniesienia, lub, uczynivszy nawet doniesienie o zaprzestaniu przemysłu, nie kontynuują go wbrew żądaniu władzy przez okres wypowiedzenia;
- c) przemysłowcy, którzy swego uprawnienia nadużywają do pokrywania nieuprawnionego wy-

konywania przemysłu przez osoby trzecie, oraz ci, którzy stają się powodem takiego nadużycia, skierowanego ku pokryciu nieuprawnionego wykonywania przemysłu przez nich;

- d) przemysłowcy, działający wbrew przepisom, dotyczącym takich urządzeń w lokalach pracy, tudzież na maszynach i przyrządach warsztatowych, które są potrzebne dla ochrony życia i zdrowia robotników pomocniczych, oraz ci, którzy przy zatrudnianiu robotników pomocniczych, nie mających jeszcze ukończonych lat 18, lub osób płci żeńskiej w ogólności, dopuszczają się znacznego zaniedbania koniecznych względów na moralność, lub naruszają przepisy, dotyczące dziennego czasu pracy, pracy nocnej, odpoczynku niedzielnego i zastępczego robotników, albo wreszcie nie stosują się do postanowień co do wypłaty zarobku.

§ 133 a.

Na odebranie prawa trzymania uczniów i młodocianych robotników pomocniczych na zawsze lub na pewien czas zasądzić należy:

- a) przemysłowców, którzy kilkakrotnie dopuścili się naruszenia przepisów o zatrudnianiu dzieci przed ukończeniem 12go roku życia w przedsiębiorstwach przemysłowych w ogólności, względnie dzieci przed ukończeniem 14go roku życia w przedsiębiorstwach fabrycznych, lub przepisów o sposobie i czasie zatrudniania młodocianych robotników od ukończenia 12go aż do końca 14go roku życia;
- b) przemysłowców, którzy nie przestrzegają przepisów o nieużywaniu młodocianych robotników do pewnych niebezpiecznych lub zdrowiu szkodliwych robót;
- c) przemysłowców, którzy kilkakrotnie dopuścili się naruszenia przepisów o pracy nocnej młodocianych robotników;
- d) przemysłowców, którzy pomimo to, że byli za to już kilkakrotnie karani, dopuszczają się naruszenia przepisów o przyjmowaniu uczniów albo stają się winnymi więcej jak czternastodniowego opóźnienia zapisu swych uczniów do stowarzyszenia lub ich wyzwolenia albo nie dają swym uczniom tyle wolnego czasu, aby mogli uczęszczać do zakładów naukowych, wzmiankowanych w §ie 99 b, ustępie 3cim.

§ 133 b.

Odebraniem uprawnienia przemysłowego raz na zawsze lub na jakiś czas należy ukarać:

- a) przemysłowców, którzy pomimo kilkakrotnego poprzedniego ukarania będą uznani winnymi przekroczenia przepisów, odnoszących się do wykonywania ich przemysłu;
- b) przemysłowców, którzy przemysł, odjęty za karę innemu przemysłowcowi, rozpoczynają dowodnie w tym celu, aby ukaranemu pomódz do dalszego wykonywania tego przemysłu, jeżeli popełnią takie samo przekroczenie jak owo, za które poprzednika ukarano odebraniem przemysłu;
- e) przemysłowców, którzy w zamiarze wprowadzenia władzy w błąd co do braku dowodu uzdolnienia, przemysł, należący do kategorii przemysłów rękodzielniczych, zgłaszają jako przedsiębiorstwo, wykonywane sposobem fabrycznym, a następnie wykonują go w takim zakresie jak rękodzielniczy.

O ile chodzi o przemysły realne, posiadacz ich traci w przypadkach, w których miałyby nastąpić utrata przemysłu, prawo wykonywania, a pozostaje mu tylko prawo pozbycia swego uprawnienia przemysłowego.

§ 135.

Kara aresztu i przemiana kary.

Z reguły wymierzać należy kary pieniężne. Gdy zachodzą okoliczności nadzwyczaj obciążające lub gdy wymierzone kilkakrotnie kary pieniężne nie odniosły skutku, można wydać wyrok na karę aresztu.

W razie zasądzenia na grzywnę należy ją, gdy ukarany nie może zapłacić, przemienić na karę aresztu, przyczem liczyć należy dziesięć koron grzywny za jeden dzień aresztu. Jednakże ten areszt nie może trwać dłużej jak trzy miesiące.

Gdyby grzywien, wynoszących mniej jak dziesięć koron, niepodobna było ściągnąć, wymierzyć należy w ich miejsce stosowną karę aresztu w wymiarze maksymalnym 24 godzin.

§ 137.

Karani zastępców.

Gdy przemysł wykonuje zastępca lub dzierżawca, grzywny i kary aresztu wymierzane będą przeciw temu zastępcy lub dzierżawcy. Przedsiębiorca podpada karze wspólnie z zastępcą, jeżeli przekroczenie było popełnione z jego wiedzą, lub gdy nadzorowanie ruchu przezeń było wśród danych okoliczności możliwe, a on bądź przy tem nadzorowaniu, bądź przy wyborze lub doglądaniu zastępcy zaniedbał potrzebnej staranności. Gdyby według ustawy miało nastąpić odebranie uprawnienia

do przemysłu, wymierzać je należy tylko wtedy, gdy przekroczenie popełnione zostało z wiedzą przedsiębiorcy i gdy tenże mógł być do przekroczenia nie dopuścić.

W każdym razie należy jednak orzec na usunięcie odnośnego zastępcy lub dzierżawcy, które to orzeczenie decyduje zarazem o tyle o ich niezdolności do wykonywania pewnego przemysłu na własny lub obcy rachunek, o ile w razie przeciwnym byłby udaremniony cel tego orzeczenia (§ 6ty).

Rozdział X.

Szczególne zarządzenia administracyjne.

§ 138.

Odebranie prawa trzymania młodocianych robotników.

Pomijając owe przypadki odebrania za karę prawa trzymania młodocianych robotników, które są przewidziane w §ie 133 a, może władza przemysłowa odebranie tego prawa wymierzać jako środek administracyjny przeciw takim przemysłowcom, którzy dopuścili się znacznego naruszenia obowiązków względem powierzonych sobie młodocianych robotników lub przeciw którym przytoczone być mogą fakty, przemawiające za tem, że brak im kwalifikacyi pod względem moralnym do trzymania młodocianych robotników.

Przypadki odjęcia drogą administracyjną prawa trzymania uczniów są uregulowane w §ie 98ym.

§ 139.

Odebranie uprawnienia przemysłowego.

Pomijając przypadki karne, przewidziane w §ie 133 b, odebranie uprawnienia przemysłowego winno nastąpić:

w wykonaniu orzeczeń karnych, któremi odnośna władza wyrzekła odebranie tego uprawnienia z powodu czynności, zagrożonej ustawami karnymi lub podatkowymi.

Odebranie to należy jednakże zarządzić także samoistnie na pewien czas lub na zawsze:

- a) jeżeli przemysłowiec skazany został za jedną z czynności, wzmiankowanych w §ie 5tym, a w danych warunkach należałoby się w razie dalszego wykonywania przemysłu obawiać nadużycia;
- b) o ile chodzi o przemysły koncesyonowane, szczególnie wtedy, gdy przemysłowiec mimo kilkakrotnego pisemnego upomnienia dopuszcza się czynności, które przynoszą uszczerbek ustawowemu warunkowi zasługiwania na zaufanie.

O ile chodzi o przemysły realne, posiadacz traci także w takich przypadkach prawo wykonywania, a pozostaje mu tylko prawo pozbycia swego uprawnienia przemysłowego.

Rozdział IX.

Władze i postępowanie.

§ 141.

I. instancya.

Polityczne władze administracyjne pierwszej instancji stanowią także pierwszą instancję w sprawach przemysłowych (władze przemysłowe).

Do nich należy wykonywanie przepisów przemysłowych;

do nich wnoszone będą zgłoszenia samostanowienia wykonywania przemysłów;

one nadają przemysły, podlegające koncesyi, o ile w następujących paragrafach niema postanowionych wyjątków w tym względzie;

do nich należy śledztwo i wymierzanie kary za przekroczenia przepisów tej ustawy, o ile nie następuje urzędowanie zwyczajnego sądu karnego (§ 136ty).

W przypadkach bezprawnego wykonywania przemysłu winna polityczna władza powiatowa, gdyby dla stwierdzenia istoty czynu miała przeprowadzać naoczną, przybrać w celu śledztwa delegata, wskazanego przez przełożenie właściwego stowarzyszenia.

W miejscowościach, w których są osobne władze policyjne rządowe, winna władza przemysłowa w przypadkach, w których chodzi o względy na bezpieczeństwo publiczne, moralność publiczną lub porządek publiczny, porozumiewać się z temi władzami.

§ 142.

II. instancya.

Polityczne władze krajowe stanowią drugą instancję.

One są bezpośrednimi władzami nadającymi:

co do wszelkich przemysłów drukowych (§ 15ty, punkt 1szy) z wyjątkiem przemysłów, wspomnianych w §ie 21ym, ustępie 3cim;

co do przedsiębiorstw wypożyczania książek i przedsiębiorstw czytelnianych (§ 15ty, punkt 2gi);

co do stręczenia służby i posad sposobem przemysłowym (§ 21 a);

co do przedsiębiorstw pogrzebowych (§ 21 g);

co do przemysłu zastawniczego (§ 1szy ustawy z dnia 23. marca 1885, Dz. u. p. Nr. 48);

co do przemysłu budowniczego, murarskiego, kamieniarskiego i ciesielskiego (§ 14ty ustawy z dnia 26. grudnia 1893, Dz. u. p. Nr. 193);

co do tych przemysłów, które w myśl §u 24go uznano za podlegające koncesyi, jeżeli drogą rozporządzenia nadanie koncesyi zastrzeżone zostało władzy politycznej krajowej;

co do tych peryodycznych przedsiębiorstw przewozu osób, które rozciągają się na kilka powiatów tego samego kraju;

co do zatwierdzania tych zakładów przemysłowych, które rozciągają się na dwa albo więcej powiatów tego samego kraju;

w końcu co do odznaczeń, wzmiankowanych w §ie 58ym.

§ 143.

Instancja najwyższa.

Najwyższą instancją w sprawach przemysłowych jest Ministerstwo handlu.

Ono daje zezwolenie na te peryodyczne przedsiębiorstwa przewozowe i zatwierdza te zakłady przemysłowe, które rozciągają się na obszar kilku krajów koronnych.

Jeżeli odnośny przedmiot dotyka zarazem zakresu działania innej władzy centralnej, należy się z nią w miarę potrzeby porozumieć.

§ 144.

Postępowanie co do zgłaszania przemysłu, ubiegania się o koncesye i składania przemysłu.

Ze zgłoszeniami przemysłów, oraz prośbami o przemysły koncesyonowane, należy zwracać się do tej władzy przemysłowej pierwszej instancji, w której okręgu ma być siedziba przemysłu. Można je podawać pisemnie albo też składać ustnie do protokołu. Na każde uczynione zgłoszenie przemysłu wolnego lub rękodzielniczego winna władza wystawić krótkie poświadczenie, i to, gdy chodzi o zgłoszenie pisemne, do 48 godzin, a gdy uczyniono je ustnie, natychmiast.

Karta przemysłowa będzie wystawiana w formie wyciągu ze zgłoszenia, opatrzonego potwierdzeniem zapisania do rejestru przemysłowego.

Na koncesye ma być wystawiany formalny dekret.

O każdym wystawieniu karty przemysłowej i udzieleniu koncesyi należy uwiadomić stowarzyszenie, którego to dotyczy.

O złożeniu (zaniechaniu) przemysłu winien przemysłowiec uwiadomić niezwłocznie władzę przemysłową.

Złożenie (zaniechanie) staje się skutecznym z tym dniem, w którym oznajmione będzie władzy przemysłowej pierwszej instancji, względnie do niej nadciądzie. Takie doniesienia nie podlegają opłacie stemplowej.

O każdym złożeniu (zaniechaniu) przemysłu, oraz o wszelkich innych rodzajach wygaśnięcia przemysłu, a także o każdym przeniesieniu i o wszelkich innych zmianach w przemyśle, winna władza przemysłowa w każdym przypadku z osobna uwiadomić wezas także odnośnie stowarzyszenie.

§ 145.

Rejestr przemysłowy.

Władze przemysłowe pierwszej instancji winny utrzymywać rejestry przemysłowe, ale z odrębnymi działami dla przemysłów wolnych, rękodzielniczych i koncesyonowanych; w tych rejestrach zapisywać należy wszelkie zmiany w stanie przemysłów, a o każdej takiej zmianie uwiadamiać zawsze także władzę podatkową i izbę handlową i przemysłową.

§ 146.

Rekursy w sprawach przemysłowych.

Rozstrzygnięcia władz przemysłowych winny być podawane stronom do wiadomości z wymienieniem powodów. Rekurs do władzy wyższej przeciw decyzjom władz przemysłowych pierwszej instancji przysługuje stronom do dnia 14tu, a przeciw decyzjom władzy przemysłowej drugiej instancji do czterech tygodni, o ile ustawa nie zawiera co do poszczególnych przypadków odmiennych przepisów.

Przeciw decyzji politycznej władzy krajowej, którą z potwierdzeniem orzeczenia władzy przemysłowej pierwszej instancji odnowione zostało nadanie pewnego przemysłu koncesyonowanego ze względu na stosunki miejscowe, niema dalszego rekursu.

Co do przemysłów gospodnio-szynkarskich, zawierają §§y 18ty i 20ty szczególne postanowienia.

Gdyby władza wyższa dowiedziała się o braku jednego z ustawowych warunków, winna wkroczyć z urzędu.

§ 147.

Postępowanie w przypadkach karnych.

Postępowanie w przypadkach karnych przemysłowych jest z reguły ustne.

Z rozprawy spisuje się protokół, do którego zaciąga się orzeczenie, i podaje się je do wiadomości strony. Na żądanie strony lub w razie jej nieobecności intymuje się jej rozstrzygnięcie razem z powodami także pisemnie.

Władze przemysłowe winny na skutek doniesień, uczynionych przez stowarzyszenia, uwiadamiać te ostatnie w każdym przypadku z osobna, jakie zarządzenie wydała władza na odnośne doniesienie.

§ 147 a.

Gdy doniesienie o przekroczeniu ordynacji przemysłowej uczyni na podstawie swego własnego służbowego spostrzeżenia jedna z władz publicznych lub osób, wymienionych w § 68ym ustawy karniej, w takim razie władza przemysłowa może, o ile przyswaja, którą uzna za stosowne nałożyć, wyznaczyć na najwięcej 30 K. wymierzyć zasłużoną karę bez poprzedniego postępowania drogą osądu karnego.

W tym osądzie karnym należy oznaczyć:

1. jakość czynu karygodnego, oraz czas i miejsce jego popełnienia;

2. nazwę osoby lub władzy, która uczyniła doniesienie;

3. wymiar kary z przytoczeniem postanowienia karnego, na którym się zasadza;

4. że obwinionemu wolno, gdyby się osądem karnym czuł pokrzywdzonym, zgłosić w terminie ośmiodniowym, licząc od doręczenia osądu, bądź pisemnie, bądź protokołarnie sprzeciwienie się przeciw osądowi karnemu do władzy przemysłowej, a zarazem wymienić środki dowodowe, mające posłużyć na jego obronę. że jednakże, gdyby sprzeciwienia w tym terminie nie zgłosił, osąd karny stałby się prawomocnym i musiałby być przeciw niemu wykonany.

Gdy sprzeciwienie uczynione zostanie do ośmiu dni, będzie miało miejsce zwyczajne postępowanie. W razie przeciwnym przeciw osądowi karnemu niema środka prawnego, ale, o ile zachodzą warunki §u 364go, l. 1 i 2 procedury karnej, może być udzielone przywrócenie do dawniejszego stanu.

§ 151.

Przeznaczenie kar pieniężnych.

Kary pieniężne będą ściągane drogą egzekucyi administracyjnej.

Dostają się one, o ile ukarany należy jako członek albo uczestnik do pewnego stowarzyszenia przemysłowego, które utworzyło własną kasę chorych dla pomocników według przepisu §u 121go, lub na rzecz swoich uczestników przystąpiło gremialnie do jakiejś innej kasy chorych, odpowiadającej warunkom ustawowym, tej kasie chorych.

Gdy przy pewnem stowarzyszeniu przemysłowym istnieją odrębne kasy chorych dla pomoc-

ników a odrębne dla osób, używanych w przemyśle do podrzędnych posług pomocniczych, jak na to zezwala § 106ty, ustęp 5ty, odnośne kwoty kar pieniężnych przeznaczyć należy w równych częściach obu kasom.

We wszystkich innych przypadkach przypadają takie kary pieniężne funduszowi rezerwowemu tej powiatowej kasy chorych, w której robotnicy ukaranego, względnie ukarani robotnicy, w chwili popełnienia przekroczenia podlegali obowiązкови ubezpieczenia na przypadek choroby, albo też w której w razie legalnego wykonywania przemysłu, względnie faktycznego zatrudniania robotników, bez względu na ewentualne ubezpieczenie w stowarzyszeniu, byłiby temu obowiązкови podlegali.

Artykuł II.

O ile w tej ustawie uregulowana zostaje na nowo właściwość Ministerstwa handlu, odnośne przepisy mają wejść w wykonanie z dniem ogłoszenia tej ustawy, a nadto mieć będą zastosowanie już do wszystkich tych spraw, które zawisły w najwyższej instancji od dnia ogłoszenia rozporządzenia ministerialnego z dnia 23. września 1905, Dz. u. p. Nr. 151.

Artykuł III.

Postanowienia tej ustawy wejdą w wykonanie w ogólności w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu.

Jednocześnie uchylone zostają postanowienia ustępu 2go §u 4go ustawy z dnia 30. marca 1888, Dz. u. p. Nr. 33, zmienionej ustawą z dnia 4. kwietnia 1889, Dz. u. p. Nr. 39, oraz ustawa z dnia 4. lipca 1896, Dz. u. p. Nr. 205.

Postanowienia §§ów 104 b, 104 c, 104 d i 104 e wejdą w wykonanie w rok po ogłoszeniu tej ustawy.

Przepisy tej ustawy, dotyczące dyplomu na czeladnika i egzaminu na czeladnika (§§y 104ty, 104 b, 104 c i 104 d) nie będą stosowane do osób, które ukończyły należycie naukę przed wejściem w życie tej ustawy.

Minister handlu jest upoważniony oznaczyć drogą rozporządzenia chwilę wejścia w życie przepisów §§ów 13 a i 38, ustępów 3go do 6go, co do dowodu uzdolnienia w przemysłach handlowych w Galicyi i na Bukowinie albo w poszczególnych miejscowościach tych krajów koronnych.

Jednakże przemysł handlowy, podlegający według §u 13 a, względnie §u 38go, ustępu 3go i 4go, dowodowi uzdolnienia, można z tych miejscowości w Galicyi i na Bukowinie, w których § 13 a, względnie § 38my, ustęp 3ci i 4ty, nie wszedł jeszcze w wykonanie, przenieść po wejściu w życie

tej ustawy, w ciągu okresu przejściowego, tylko w takim razie na inne miejsce w tych krajach koronnych lub poza ich granice, gdzie obowiązuje § 13 *a*, względnie § 38my, ustęp 3ci i 4ty, jeżeli przedsiębiorca tego przemysłu handlowego uczynił zadość przepisom §u 13 *a* co do dowodu uzdolnienia. To postanowienie stosowane będzie w analogiczny sposób także do tworzenia zakładów przygłównych i składów.

Artykuł IV.

Minister handlu jest upoważniony zestawzić za porozumieniem z Ministrem spraw wewnętrznych tekst ordynacyi przemysłowej z uwzględnieniem tych zmian i uzupełnień, którym ordynacya z dnia 20. grudnia 1859, Dz. u. p. Nr. 227, uległa wskutek niniejszej ustawy, oraz wskutek ustaw z dnia 15. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 39, z dnia 8. marca 1885, Dz. u. p.

Nr. 22, z dnia 16. stycznia 1895, Dz. u. p. Nr. 21, z dnia 23. lutego 1897, Dz. u. p. Nr. 63, z dnia 25. lutego 1902, Dz. u. p. Nr. 49, z dnia 22. lipca 1902, Dz. u. p. Nr. 155, i z dnia 18. lipca 1905, Dz. u. p. Nr. 125, i ogłosić go w Dzienniku ustaw państwa.

Artykuł V.

Wykonanie tej ustawy polecam Memu Ministrowi handlu za porozumieniem z interesowanymi ministerstwami.

Wiedeń, dnia 5. lutego 1907.

Franciszek Józef wkr.

Beck wkr.

Fořt wkr.

Bienert wkr.

Marchet wkr.